

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

ZAKON BR.2002/7

O TELEKOMUNIKACIJAMA

Na osnovu ovlašćenja koja ima i nadležnosti koje su od Privremene Misije Ujedinjenih Nacija (UNMIK) prenešene na Privremene institucije samouprave na Kosovu (PISG) Propisima Br. 2001/9 od 15. maja 2001. "Ustavnim okvirom privremene samouprave na Kosovu", naročito Član 5.1(a), (b), (d), (h), (i) i (l), Član 5.4(b), Član 5.7, Član 8.1 (s) i (q), Član 9.1.1, 9.1.26(a) i 9.3.2;

Odnosno, na osnovu ovlašćenja koja ima i nadležnosti prenešenih na Izvršni organ PISG od strane UNMIKA Propisom Br. 2001/19 od 13. septembra 2001. godine "Izvršni organ Privremenih institucija Samouprave na Kosovu", naročito Anex 8; Imajući u vidu UNMIKOV Propis Br. 2001/9 od 15. maja, 2001. Član 5.7 kojim se PISG ovlašćuje da uređuje zakonodavstvo i praksu u svim oblastima odgovornosti u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima i normama.

Priznajući potrebu za unapredjenjem telekomunikacionog sektora na Kosovu putem: Osnivanja jedne nezavisne regulatorske agencije odgovorne za registraciju, regulisanja i nadgledanja rada pružaoca telekomunikacionih usluga na Kosovu; ohrabrivanja privarnog sektora da učestvuje i takmiči se u pružanju usluga; donošenja standarda za sve pružaoce usluga na Kosovu i donošenja propisa za zaštitu korisnika:

Ovime usvaja sledeći Zakon:

Poglavlje 1
Opšte odredbe

Član 1
Predmet

(1) Ovim Zakonom se regulišu uslovi i način pružanja telekomunikacionih usluga na Kosovu i stvaraju uslovi za njihovo normalno i redovno odvijanje, odnosno stvara klima unapredjenja investiranja i slobodne konkurencije u cilju ispunjenja zahteva svih korisnika telekomunikacionih usluga.

(2) Ovaj Zakon i sve radnje vezane za njega biće u skladu sa uputstvima i pravilima Evropske unije i drugih međunarodnih standarda i prakse u cilju unapredjenja transparentnih tržišnih i konkurentskih uslova.

Član 2 Definicije i tumačenja

(1) Definicije: Sledeći termini, bilo da su u jednini ili množini, imaće niženavedeno značenje:

“Skupština” – Zakonodavno telo osnovano UNMIK-ovom Uredbom 2001/19 od 15. maja 2001. na osnovu Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu.

“Autorizacija” – Zvanična pismena dozvola izdata od TRA, kojom se priznaje registracija lica koja nameravaju pružati telekomunikacione usluge javnosti.

“Emitovanje” – emitovanje i distribucija radio ili televizijskih programa namenjenih širokoj javnosti. Emitovanje je jednosmerna telekomunikaciona usluga koja ne uključuje povratnu informaciju od korisnika ka pružaocu usluga.

“Propis o emitovanju” – UNMIK-ov Propis 2000/36 “O Registraciji i vršenju medijskih emitovanja na Kosovu”.

“Komitet za transport i komunikacije” (“Komitet”) – savetodavno telo osnovano od strane PISG-a, sastavljeno od odabranih članova Skupštine koji prate zakonsku regulativu, koja se odnosi na telekomunikacioni sektor.

“Evropska konferencija za poštu i telekomunikacije” (“CEPT”) – Administracija evropske konferencije za poštu i telekomunikacije, telo koje uklađuje tehničke i operativne parametre između pošta i pružaoca telekomunikacionih usluga širom Evrope, u skladu sa evropskim standardima.

“Poverljiva informacija” – Sva dokumenta i sve informacije, bilo da su tehničke ili komercijalne, ili se odnose na projektovanje, obnovu, obezbeđenje, rad, održavanje, upravljanje i finansiranje telekomunikacionih uslužnih aktivnosti, ili drugih aktivnosti ili opreme koja se na njih osnosi, ne uključujući informacije koje su već u domenu javnosti, izuzev kršenja obaveza sadržanih u ovom Zakonu ili drugim važećim zakonima ili UNMIK-ovim propisima.

“Elektromagnetska kompatibilnost” – Sposobnost uređaja, dela opreme ili sistema da funkcioniše unutar sistema bez štetnih posledica po ostale delove sistema.

“Opšti uslovi”— Uslovi koji moraju biti pismeno odobreni od strane TRA, a putem kojih se reguliše poslovanje pružaoca telekomunikacionih usluga.

“Samostalna telekomunikaciona mreža” – Telekomunikaciona mreža namenjena pojedinačnoj ili zajedničkoj upotrebi. Samostalna mrežna infrastruktura koristi se pojedinačno kada je upotrebljava osoba ili firma koja ju je instalirala.

“Međusobno povezivanje” – Fizičko i logično povezivanje sistema koje čine telekomunikacione mreže i/ili telekomunikacione usluge, kako bi se omogućilo da korisnici jedne centrale komuniciraju a korisnicima druge centrale, ili za pristup uslugama neke druge organizacije.

“Interfejs” – Medjuveza koja omogućava korisniku da pristupi javnoj telekomunikacionoj mreži ili radio relejna stanica, koja povezuje radio opremu.

“Dozvola” – Pismeno zvanično odobrenje koje izdaje TRA pružaocu usluga, potrebna za sve slučajeve koji predviđaju ograničeni resurs, uključujući, ali se ne ograničavajući na pravo korišćenja broja dodeljene frekvencije, prostora na korisničkoj banderi, tornju, ili kablovskoj vezi.

“Zakup vodova” – Opseg telekomunikacionih mogućnosti koji garantuje korisniku sigurni prenos između mrežnih tačaka; “zakupljeni vod” će biti odobren na osnovu prava zakupa.

“Lokalna linija” – Linija koja povezuje pretplatnički mrežni priključak sa glavnom distributivnom centralom ili drugom opremom javne telekomunikacione mreže.

“Ministarstvo za saobraćaj, poštu i telekomunikacije (“Ministarstvo”) – Administrativno telo odgovorno za rad telekomunikacionog sektora, osnovano prema UNMIK-ov Propisu br. 2001/19, od 13 Septembra 2001, kao izvršni organ Privremenih institucija samouprave na Kosovu.

“Mobilni” – Javne telekomunikacione usluge koje se pružaju preko radija, pogotovo preko mobilnih i satelitskih telefona.

“Mrežne čvorne tačke” – Sve vezne tačke i tehnički pristupi koji čine deo javne telekomunikacione mreže, a nemenjeni su telekomunikacionim uslugama, ili efikasnom povezivanju posredstvom ovakve javne telekomunikacione mreže.

“Broj” – Niz znakova, numera, slova i drugih simbola, ili kombinacija svih pomenutih, za pristup mreži ili za indentifikaciju mreže, pružaoca usluga, povezivanja mrežnih tačaka ili bilo kog drugog elementa mreže.

“Otvorena telekomunikaciona mreža” (“ONP”) – Centralna telekomunikaciona mreža u Evropi, osnovana od Saveta evropske unije 28. Juna 1990. po uspostavljanju lokalnog tržišta za telekomunikacione usluge, uz primenu otvorenog sistema telekomunikacija (90/387/EEC; OJ L 192/1, 24.7.1990).

“Lice” – Bilo koja osoba, uključujući i pravna lica, javna preduzeća, korporacije, ortakluk, kartele, pružaocima telekomunikacionih usluga, vlada, ili bilo koja politička stranka, odnosno njeno predstavništvo.

“PISG” –Privremene institucije samouprave, formirane na osnovu UNMIK-ovog Propisa 2001/19.

“PTK” – Poštansko i telekomunikaciono preduzeće Kosova, formirano na osnovu UNMIK-ovog Propisa 1999/12.

“Javna mreža” – telekomunikaciona mreža instalirana radi pružanja telekomunikacionih usluga javnosti.

“Javne telefonske usluge” – Komercijalna usluga od strane pružaoca telekomunikacionih usluga, koja se sastoji od direktnog i pravovremenog prenosa zvuka telefonskim putem.

“Radio oprema” – Uređaj ili deo uređaja, koji služi za prenos, t.j. otpremu i/ili prijem radio talasa, uz pomoć spektra radio frekvencije po kopnenim/vazдушnim putevima radio komunikacije.

“Radio frekvencija” – Deo spektra frekvencije koji se skoristi za radio komunikaciju, i predstavlja deo centralne frekvencije, a sadrži određenu širinu radio frekvencije iznad i ispod nje.

“Pružalac usluga” –Bilo koje preduzeće koje pruža telekomunikacione usluge korisniku ili preduzeću; takođe opisano i kao operater telekomunikacionih usluga.

“Amaterska oprema”- Sva telekomunikaciona oprema koja je nabavljena na slobodnom tržištu, uključujući, ali se ne ograničavajući na hobi, naučno istraživačke aplikacije; sa izuzetkom industrijske serijske proizvodnje.

“Pretplatnik” –Pravne osobe ili pojedinci koji imaju zakonski ugovor o pružanju telekomunikacionih usluga sa operaterom.

“Telekomunikacije” – Bilo kakva forma primanja ili prenosa znakova, signala, teksta, slike, zvuka ili drugih informacija, preko žice, optičkog vlakna, radija, ili drugih elektromagnetnih sredstava.

“Telekomunikacione Mreže” –Prenosni sistemi, uključujući komutacione centre i drugu opremu, koja omogućava prenos signala između određenih mreža pomoću žice, optičkog vlakna ili drugih elektromagnetnih sredstava, kao što su satelit, kopnena mreža, fiksna i mobilna telefonije, radio-televizijska mreža i mreža kablovske televizije.

“Telekomunikaciono regulatorsko telo” – (TRA) – Nezavisno telo osnovano ovim Zakonom da reguliše i unapređuje razvoj telekomunikacionog sektora na Kosovu.

“Telekomunikacione usluge” – Prenosni sistemi, a ponekad i priključna oprema i drugi resursi koji omogućavaju prenos signala između dve određene tačke putem žice, radija, otpučkih i drugih elektromagnetnih sredstava.

“Terminalska oprema” – Oprema koja je namenjena da se priključi direktno ili indirektno na krajnju tačku mreže u cilju da šalje, obrađuje ili prima informacije, izuzimajući opremu namenjenu za obezbeđenje pristupa radio ili kablovskim televizijskim emisijama, osim ako takva oprema ne može biti korišćena u telekomunikacione svrhe.

“Privremeni medijski zastupnik” – Organ koji nadgleda radio prenos na Kosovu u skladu sa UNMIK-ovim Propisom br. 2000/36 od 17 Juna, 2000., O registraciji i regulisanju emitovanja na medijima na Kosovu.

“Kombinovane usluge” – Telekomunikacione usluge određenog kvaliteta, koje mogu koristiti svi korisnici po pristupačnoj ceni, nezavisno od mesta boravka ili načina prenosa.

“Korisnici” – Lica koja koriste ili zahtevaju telekomunikacione usluge kao krajni korisnici, ili pružaoci usluga kao korisnici telekomunikacionih usluga; poznati i kao pretplatnici.

“Website” – Elektronski fajlovi kojima se može pristupiti preko javnog interneta i koji su označeni kao univerzalni birač (URL).

“Bežični” – Javna telekomunikaciona usluga pomoću radio frekvencije, kao i fiksna lokalna i optička veza.

“Linija” – Javna telekomunikaciona usluga koja se vrši preko bakarne žice ili drugih sredstava, odnosno klasična usluga koju pruža PTK pomoću upredenih bakarnih žica.

“Ruralni rejon” - jeste rejon sa redzom stanovništvo gde se predominiraju privredne aktivnosti koje obuhvataju poljoprivrednu proizvodnju, zimske baste, farme i sume. Na Kosovu pojam «ruralni rejon» na specifičan način ne obuhvata sedam (7) veliki urbanistički centara i sela sa više od 1000 stanovnika.

“Nadzorni Bord”- podrazumeva Bord koji osniva MSPT, radi nadzora rada PTK».

”KAP” Kosovska agencija poverenja, kao što je osnovano na osnovu Pravilnikom UNMIK-a 2002/12.

Član 3 Ovlašćenja i nadležnosti

(1) Odgovornost za sprovođenje telekomunikacionih usluga na Kosovo snose niže navedeni organi :

- (a) Ministarstvo će razraditi politiku sektora, uključujući zakonsku regulativu, i angažovanje svih potrebnih resursa u skladu sa Ustavnim okvirom.
 - (b) TRA, koja je prema ovome Zakonu osnovana kao nezavisno telo unutar PISG-a, će se starati o sprovođenju politike PISG-a i Ministarstva u skladu sa ovim Zakonom i utvrđivati svu ostalu zakonsku regulativu koja se odnosi na ovu materiju.
 - (c) UNMIK će putem SPGS, angažovati sve resurse koji mu stoje na raspolaganju prema Ustavnom okviru, i to:
 - (i) organ koji će upravljati telekomunikacionim preduzećima u društvenom vlasništvu, uključujući, ali se ne ograničavajući samo na PTK, zatim putem Kosovske trust agencije (KTA) u saradnji sa PISG-om, prema UNMIK-ovom Propisu 2002/12, koji se odnosi na osnivanje Kosovske trust agencije dana 13 Juna 2002;
 - (ii) Regulisanjem radio frekvencija, posredstvom Službe za regulisanje frekvencija (FMO) a da određene administrativne funkcije vrse privremene institucije I nezavisni regulativni nadležni organi.
 - (iii) regulativom radio emitovanja, kojom se bavi Privremeni zastupnik medija (TMC).
- (2) TRA će koordinirati sve aktivnosti emitovanja sa Privremenim medijskim zastupnikom, kao i sa drugim relevantnim organima, u skladu sa odredbama Pravilnika o emitovanju.
- (3) TRA odrediće punodjačima usluga, spektralne izvore koji su na poseban način izdvojeni od UNMIK-a.
- (4) TRA ima diskreciono pravo da kontroliše zakonito poslovanje pružaoce usluga, međunarodne ugovore o vršenju telekomunikacionih usluga i korišćenju opreme između komercijalnih subjekata aktivnih na Kosovu, ali TRA nema pravo zaključivanja ugovora sa državama i multilateralnim organizacijama.
- (5) Ministarstvo može zahtevati od SPGS za račun UNMIK-a zaključuje ugovore koji se odnose na telekomunikacioni sektor sa državama i multilateralnim organizacijama, i da potpisuje sva dokumenata koja se odnose na SPGS-ov pregled međunarodnih ugovora u ime i za račun UNMIK-a u okviru telekomunikacionog sektora. Kao deo konsultativnog procesa u ovim stvarima, Ministarstvo može zatražiti pravo da kao zainteresovana strana učestvuje u raspravama i pregovorima vođenim od strane SPGS-a sa državama i multilateralnim organizacijama, koje imaju nameru da učestvuju u zaključivanju takvih ugovora.

Poglavlje 2 **Telekomunikaciono regulatorsko telo (TRA)**

Član 4

Osnivanje Telekomunikacionog regulatorskog tela TRA

- (1) Telekomunikacioni regularni autoritet ("TRA") gde se ovde osniva kao neprofitabilni nezavisni autoritet unutar Ministarstva i sprovede politiku IPVĆ-a i Ministarstva, uvek saglasno s ovim zakonom kao i saglasno sa svim zakonodavstvima donetih za primenu ovog zakona.
- (2) TRA će unapredjivati i obezbediti obavljanje efikasnih i zadovoljavajućih lokalnih i međunarodnih telekomunikacionih usluga, kao i drugih usluga u oblasti emitovanja, vodeći računa da se te usluge ne pružaju bez naknade.
- (3) TRA će se rukovoditi ovim Zakonom i starati se da unapredjuje kombinovane usluge u skladu sa principima iznetim u Poglavlju 8 ovoga Zakona.
- (4) TRA je - ima kompetencije za donošenje administrativnih pravila i uputstava za primenu ovog zakona.

Član 5

Sredstva, budžet, kontrola i informisanje

- (1) Ministarstvo predlaže, a Skupština odobrava sumu početnog budžeta za TRA, i viši raspodelu potrebnih fondova iz Ujedinjenog kosovskog budžeta, kako bi finansirala osnivanje i rad u prvoj godini.
- (2) Posle toga, TRA će biti samofinansirajuća, stvarajući razumne troškove i pogodnu administrativnu i tehničku podršku, koja neće biti manja od one koja je dodeljena prve godine, ukoliko Skupština drugačije ne odredi.
- (3) Rad TRA će biti finansiran od novca prikupljenog primenom pravilnika o naknadi, uključujući, ali se ne ograničavajući na:
 - (a) autorizacije;
 - (b) dozvole;
 - (c) dodelu brojeva; i
 - (d) dodelu prava na korišćenje spektra resursa.
- (4) Svi fondovi koje sakupi TRA će biti položeni na račun otvoren za tu namenu kod Službe za bankarski i platni promet Kosova (BPK). TRA će utvrditi knjigovodstvene standarde za sve račune u skladu sa zakonima Kosova.

(5) TRA će imenovati stručnog nezavisnog knjigovođu da kontroliše račune prema zakonima Kosova.

(6) TRA će dostavljati budžet na razmatranje i usvajanje Skupštini najkasnije (2) meseca pre početka svake finansijske godine.

(7) Najkasnije šest (6) meseci po završetku finansijske godine, TRA će pripremiti i predati Skupštini godišnji izveštaj koji sadrži finansijske pokazatelje o aktivnostima TRA za narednu godinu. Elektronska kopija tog izveštaja će biti objavljena na zvaničnom website-u TRA.

Član 6 Aktivnosti Upravnog odbora

(1) Zakonska prava TRA zastupa Upravni odbor. Odluke Odbora se moraju donositi na transparentan način, nezavisno od političkih, privrednih i drugih uticaja.

(2) Upravni odbor ima pet (5) članova.

(3) Članovi Upravnog odbora TRA će biti plaćeni u skladu sa Pravilnikom o isplati koji se odnosi na članove Skupštine, a koji mora biti utvrđen budžetom TRA i podnešen Skupštini na odobravanje.

(4) Ministar za saobraćaj, poštu i telekomunikacije u konsultaciji sa Premijerom imenovaće jednog od članova Upravnog odbora za predsedavajućeg. Predsedavajući vodi sednice i aktivnosti Upravnog odbora, rad administracije TRA, kontroliše prijem novih radnika, prestanak radnog odnosa i prati rad cele administracije.

(5) Mandat Upravnog odbora traje pet (5) godina od dana imenovanja člana, sa pravom na samo dva mandata.. Da ne bi došlo do isteka više od dva (2) mandata u toku iste kalendarske godine, članovi mogu biti imenovani naizmenično.

(6) Prosta većina od ukupnog članstva predstavlja kvorum koji vodi poslovanje TRA. Svaki član, uključujući i predsedavajućeg ima jedan glas pomoću koga će moći da glasa o svakom poslu ili odluci TRA. U slučaju izjednačenih glasova , odlučujući je glas predsedavajućeg.

(7) Upravni odbor će se sastajati koliko je puta potrebno, ali najmanje jednom u toku kalendarskog meseca u cilju obavljanja svojih aktivnosti. Sastanci Upravnog odbora će biti otvoreni za javnost, osim ukoliko Upravni odbor ne odluči drugačije, bilo kao deo njegovih administrativnih smernica ili na ad hoc bazi.

(8) Upravni odbor je ovlašćen da donese pisana pravila kojima će svome osoblju poveravati određene zadatke i funkcije.

- (9) Izvodi iz zapisnika sa sastanaka Upravnog odbora moraju biti dostupni javnosti.

Član 7

Kvalifikacije članova, imenovanje, ostavke i smene

(1) Članove Upravnog odbora, po preporuci Ministara za saobraćaj, poštu i telekomunikacije, predlaže Vlada i imenuje ih Skupština.

(2) Lista imenovanih članova Upravnog odbora mora biti podnešena Skupštini na usvajanje najkasnije trideset (30) dana od dana stupanja ovoga Zakona na snagu.

(3) Članovi upravnog odbora TRA moraju imati diplomu fakulteta i biti kvalifikovani stručnjaci o oblasti politike, frekvencija, interkonekcija, tarifa, zakona, ekonomije standardizacija, ili imati najmanje deset(10) godina radnog staža u oblasti telekomunikacija.

(4) Članovi Upravnog odbora moraju biti u stalnom random odnosu u TRA i neće učestvovati u nikakvoj drugoj komercijalnoj aktivnosti bez obzira da li član dobija ili ne nadoknadu za takvu aktivnost. Kao uslov za imenovanje član će morati da se, ukoliko je to moguće, povuče sa javne ili reizborne funkcije ili drugog zapošljenja. Osim toga član će morati da otkáže sve poslovne aktivnosti i finansijske interese u preduzećima koja su pod jurisdikcijom Upravnog odbora, i da se u svemu povinuje pravilima i standardima koje je odredila TRA.

(5) Dvotrećinskom većinom glasova, TRA može smeniti člana zbog stručne nesposobnosti ili lošeg ponašanja. Posebni razlozi za otpuštanje ili prinudni otkaz predviđaju, ali se ne ograničavaju na sledeće razloge:

- (a) smrt;
- (b) mentalna ili fizička nesposobnost;
- (c) otpuštanje prema uslovima ili odredbama ovog Zakona;
- (d) usled stečaja ili nesolventnosti;
- (e) neopravdanog odsustva sa tri uzastopna službena ili redovna sastanka TRA;
- (f) počinjenog krivičnog dela;
- (g) ličnog, supružničkog ili direktnog porodičnog interesa za dodeljenu dozvolu shodno odredbama ovog Zakona; ili
- (h) finansijskih dobiti stečenih od bilo kog snabdevača telekomunikacione opreme ili pružaoca usluga.

(6) Svako razrešenje sa dužnosti shodno članu 7 (5) biće predmet razmatranja na Skupštini.

(7) Član TRA može dati ostavku samo ako je istu najavio predsedavajućem u pismenom vidu tri (3) meseca unapred.

Poglavlje 3 Ovlašćenja i nadležnosti

Član 8

Politika funkcionisanja i standardi

(1) Najkasnije trideset (30) dana od dana stupanja ovoga Zakona na snagu, TRA mora utvrditi sopstvena pravila rada, uključujući, ali se ne ograničavajući na iznajmljivanje i zapošljavanje na nediskriminatoskoj osnovi, odnosno na bazi pisanih opisa poslova i radnih zadataka. Sva administrativna pravila koja TRA bude usvojila moraju biti dostupna javnoj kontroli.

(2) Najkasnije trideset (30) dana od dana stupanja ovoga Zakona na snagu TRA mora usvojiti pravila ponašanja svojih članova Upravnog odbora i zapošljenih u cilju izvršenja njihovih dužnosti časno i sposobno, izbegavajući moguće sukobe interesa. Ovi standardi ponašanja moraju posebno isključiti niženavedene mogućnosti.

- (a) primanje bilo kakvih finansijskih dobiti od isporučioaca telekomunikacione opreme, uključujući, ali se ne ograničavajući na novac, deonice, nekretnine, poklone, putne ili lične usluge;
- (b) vlasništvo ili pravo na upravljanje u aktivnostima bilo kojeg isporučioaca telekomunikacione opreme ili pružaoca usluga, uključujući i PTK ili njene kooperante ili pravne sledbenike.

(3) Ograničenja iz Paragrafa (2)(b) se ne odnose samo na deonice uložene i držane u vidu penzionog fonda ili trgovinsko brokerskog zajedničkog fonda, pod uslovom da vrednost ovih deonica ne prelazi pet (5) posto od tržišne kapitalizacije i pod uslovom da su sredstva oglasna javnosti na zvaničan način i u određeno vreme ili u roku od petnaest (15) dana od dana obavljanja ovakve transakcije.

Član 9

Utvrđivanje naknada i naplata

(1) Telekomunikacioni regularni autoritet («TRA») će da odredi administrativne takse za telekomunikacione usluge u skladu sa ovim zakonom i drugim relevantnim propositima.

(2) TRA će objaviti spisak naknada na sledeći način:

- (a) najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, TRA će primeniti spisak naknada koje će se naplaćivati prilikom podnošenja zahteva, registracije, dodele prava na korišćenje spektra resursa, kao i za dodelu brojeva i numeričkih slogova;

- (b) Najkasnije u roku od šezdeset (60) dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona TRA će objaviti spisak naknada koje će se naplaćivati za priključivanje prema javnim tenderima i aukcijama;
 - (c) Najkanskije u roku od devedeset (90) dana od dana stupanja ovoga Zakona na snagu TRA će objaviti spisak naknada koje će se naplaćivati zbog povrede propisa, kao i visine pojedinih novčanih kazni i drugih kazni. Kazne će biti u EUR-ima i podležu saglasnosti Ministarstva.
- (3) Spisak naknada za sve kategorije usluga će se primenjivati jedinstveno za sve pružaoce usluga.
- (4) TRA je ovlašćeno da izvrši prilagodjavanje naknada. Povećanje ili smanjenje naknada će se primenjivati jedinstveno za sve kategorije. TRA će oglašavati na svome zvaničnom website-u sva ta predložena uskladjivanja najkasnije u roku od tri (3) meseca pre njihove zvanične primene.
- (5) TRA će utvrditi interna pravila kako bi se mišljenja privanog i javnog sektora u vezi naknada uzela u obzir.
- (6) TRA će utvrditi kamatu za zakasnele uplate po osnovu izvršenih naknada opisanih u ovome Članu, koja će iznositi dvadeset i pet (25) procenata od ukupne sume naknade koja nije uplaćena na vreme.

Član 10 Ispitivanje javnog mnjenja

- (1) TRA može ispitivati javno mnjenje u vezi svih bitnih telekomunikacionih stvari, bilo na spostvenu inicijativu ili po pismenom nalogu Ministarstva.
- (2) TRA može vršiti ispitivanja javnog mnjenja u vezi stvari koje se odnose na njenu regulacionu ulogu, uključujući, ali se ne ograničavajući na cene i povrede propisa od strane pružaoca usluga.
- (3) Istrživanja koje vrši TRA će biti javna, izuzev ako TRA ne odluči drugačije na osnovu poverljivosti bilo koje stvari koja može biti predmet ispitivanja.
- (4) TRA mora utvrditi posebne propise i postupke u cilju sprovođenja ispitivanja javnog mnjenja. Ova ispitivanja javnog mnjenja moraju biti dostupna javnosti.

(5) O svakom ispitivanju javnog mnjenja vodiće se zapisnik koji se mora čuvati kod TRA.

Član 11

Žalbe, rešavanje sporova i pravo na žalbu

(1) Najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana stupanja ovoga Zakona na snagu TRA mora utvrditi postupke kojima će se omogućiti efikasno podnošenje žalbi od strane oštećenih lica koja imaju zakonske interese, ili javnosti uopšte.

(2) Ukoliko je to predviđeno ovim Zakonom ili drugim važeći propisima TRA mora rešavati telekomunikacione sporove između stranaka, uključujući ali se ne ograničavajući na sporove samo između pružaoca usluga i korisnike, vlasnike zemlje i opreme.

(3) TRA će preduzeti mere za rešavanje spora na zahtev jednog od učesnika, što je objašnjeno u paragrafu jedan (1) ovoga Člana, ili na sopstvenu inicijativu.

(4) Po primanju zahteva od stranke koja pokreće postupak za rešavanje spora, TRA je dužna da u roku od šest (6) nedelja prikupi informacije neopohodne za prihvatanje ili odbacivanja zahteva.

(5) U slučaju da TRA odbaci zahtev, učesnici će biti pismeno obavešteni o razlozima odbijanja.

(6) U slučaju da TRA prihvati zahtev za rešavanje spora, zakazaće raspravu između stranaka u sporu, sprovesti ispitivanje u cilju prikupljanja relevantnih činjenica, i doneti odluku o prihvatanju ili odbacivanju žalbe.

(7) TRA će se pridržavati važećih zakona i propisa, trudeći se da zadovolji interese korisnika telekomunikacionih usluga, promovišući inovacije i razvoj telekomunikacija i štiteći načela konkurencije.

(8) Na akte i odluku TRA strane u sporu imaju pravo prigovora preko suda, u skladu sa postupkom i na način utvrdjen zakonima Kosova.

Član 12

Pravo na prikupljanje i čuvanje informacija

(1) TRA će prikupljati i čuvati informacije, uključujući, ali se ne ograničavajući na statistiku, finansije, zaposlenost i izveštaje o radu mreže ili druge izveštaje koji su joj potrebni da bi vršila svoju dužnost po ovom Zakonu i drugim važećim propisima.

(2) TRA će prikupljati lične podatke samo prema zakonu Kosova.

(3) U rukovanju informacijama dobijenih saglasno ovome Članu, TRA će čuvati poslovne tajne i poverljive informacije.

Član 13 Službeni podaci

(1) U skladu sa svojim ovlašćenjima koja se odnose na prikupljanje i čuvanje podataka TRA će formirati i voditi zvanične podatke o pružaocima telekomunikacionih usluga i svim osobama kojima su dodejene radio frekvencije ili brojčani slogovi prema domaćem numeričkom sistemu.

(2) Registar podataka se mora voditi kao zajednička administrativna baza podataka.

(3) U registaru pružaoca telekomunikacionih usluga vodiće se sledeći podaci:

- (a) puno ime i naziv pružaoca telekomunikacionih usluga;
- (b) zakonski status i poreski broj;
- (c) puno ime i lični broj odgovornog lica;
- (d) registarski broj u Poslovnom registru Kosova;
- (e) adresa ili adresa direkcije;
- (f) informacije koje se tiču autorizacije i tipa pružanih telekomunikacionih usluga;
- (g) datum isteka autorizacije i/ili dozvole;
- (h) vrsta telekomunikacionih usluga koje se vrše;
- (i) ostale informacije koje se odnose na autorizaciju i/ili dozvolu;
- (j) informacije o operaterovoj klasifikaciji prema značaju na tržištu;
- (k) informacije koje se odnose na status pružaoca usluga vezano za plaćene kazne i prekršaje izrečene od strane TRA.

(4) U TRA registar lica kojima je dodeljeno pravo korišćenja radio frekvencije moraju se voditi sledeći podaci:

- (a) puno ime i naziv korisnika;
- (b) zakonski status i poreski broj;
- (c) puno ime i lični broj odgovornog lica;
- (d) registarski broj u Poslovnom registru Kosova;
- (e) adresa ili adresa direkcije;
- (f) informacije koje se tiču dodeljene radio frekvencije;
- (g) datum isteka autorizacije i/ili dozvole;
- (h) vrsta telekomunikacionih usluga koje se vrše;
- (i) ostale informacije koje se odnose na autorizaciju i/ili dozvolu;
- (j) informacije koje se odnose na status pružaoca usluga vezano za plaćene kazne i prekršaje izrečene od strane TRA.

(5) U TRA registar osoba kojima je dodeljen numerički slog po Kosovskom numeričkom planu vodiće se:

- (a) puno ime i naziv korisnika;
- (b) zakonski status i poreski broj;
- (c) puno ime i lični broj odgovornog lica;
- (d) registarski broj u Poslovnom registru Kosova;
- (e) adresa ili adresa direkcije;
- (f) informacije koje se tiču dodeljenog numeričkog bloka;
- (g) datum isteka;
- (h) vrsta telekomunikacionih usluga koje se vrše;
- (i) ostale informacije koje se odnose na dodelu;
- (k) informacije koje se odnose na status pružaoca usluga vezano za plaćene kazne i prekršaje izrečene od strane TRA.

(6) TRA može voditi podatke navedene u paragrafu pet (5) ovoga Člana preko direktne kompjuterizovane veze.

(7) TRA će dostaviti godišnji izveštaj Skupštini o svome radu. TRA će objaviti izveštaj na website-u, napraviti kopije za javnost i istaknuti ih u svojim prostorijama.

Član 14 Istrage i povrede propisa

(1) Tra može istraživati bilo koje činjenice, uslove, praksu ili stvari koje nadje za shodno ili odgovarajuće da utvrdi da li je neko lice povredilo ili će povrediti ovaj Zakon ili druge važeće zakone, ili bilo koje pravilo koje je izdato radi sprovođenja zakonskih ovlašćenja TRA.

(2) U sprovođenju takvih istraživanja, član Upravnog odbora TRA, ili neki drugi službenik koga je Upravni odbor odredio, ima ovlašćenja da pozove svedoke, zahteva njihovo prisustvo, uzima podatke i traži na uvid knjige, dokumentaciju, ugovore, sporazume i sve druge podatke vezane za istragu.

(3) U slučaju da se bilo koja osoba ne odazove nalogu TRA, TRA može zatražiti pomoć nadležnih sudskih organa ili odgovarajućeg ovlašćenog tela.

(4) Preduzeća, organizacije i druga pravna lica se mogu optužiti za neispunjenje ovoga Zakona zato što su delovali, doneli odluku, ili propustili da deluju kada je to trebalo, kao rezultat donete odluke ili dela koje je izvršeno (namerno, slučajno ili propustom), od strane direktora, sekretara, rukovodioca, člana Upravnog odbora ili bilo kojeg drugog službenika te firme, organizacije ili lica.

Član 15 Stupanje na snagu

(3) TRA će imenovati inspektore koji će potvrditi zakonsko korišćenje dozvole i

zakonsko korišćenje resursa spektra, uključujući ali ne ograničavajući na:

- (a) organizaciju mrežne infrastrukture; i
 - (b) tornjeve, sprovodnike i unutrašnje mreže.
- (4) TRA će izdati zvaničnu legitimaciju inspektorima i pružiti im pismene instrukcije za sprovođenje inspekcije. Inspektori mogu dobiti ekspertska mišljenja i tehničke savete.
- (5) Korisnici dozvola će pružiti dokumenta, planove i pristup kapacitetima na osnovu pismenog naloga inspektora.
- (6) TRA može narediti u pismenoj formi da se oprema blokira i zapečati, ukoliko nije izdata dozvola, ili je istekla, ili inspektori imaju dokaz da se nisu poštovali uslovi dozvole. Naredbe o blokiranju će primeniti inspektori i autoriteti Kosova za sprovođenje zakona.
- (7) Kada inspektori imaju dovoljno dokaza da dokažu da je korisnik dozvole prekršilo ovaj Zakon, uslove dozvole i/ili odobrena pravila TRA može :
- (a) nametnuti kazne i izdati pismenu naredbu da se isprave štetna delovanja u okviru određenog perioda; ili
 - (b) suspendovati ili povući generalnu autorizaciju ili pojedinačnu dozvolu.

Član 16

Postupak uklanjanja tržišnih barijera

(1) Najkasnije devet (9) meseci po stupanju ovog Zakona na snagu, TRA će dostaviti Skupštini izveštaj identifikujući i dajući predlog za uklanjanje tržišnih barijera za preduzeća i druge male firme koje pružaju telekomunikacione usluge.

(2) Izveštaj mora obuhvatiti i mišljenje privatnog sektora, koje može biti zasnovano na javnom mnjenju, pisanim komentarima, ili oba. Ovo će se naročito odnositi na sledeće stvari:

- (a) dostupnost, kvalitet i cenu zakupljenih vodova, međusobnog povezivanja, uključujući i nepovezane mrežne elemente i osnovne podatke korisnika, pogodne za telefonski imenik ili oglašavanje;
- (b) konkurentsku nabavku roba i usluga od strane PTK-a;
- (c) barijere u usvajanju elektronske trgovine, koji se ne ograničavaju samo na:
 - i. elektronske potpise;
 - ii. javnu ključnu infrastrukturu;
 - iii. internet dodeljivanje adresa i imena; i
 - iv. tehničke i finansijske aspekte međunarodnih prolaza, koji omogućavaju međusobno povezivanje poziva sa i unutar Kosova.

(3) TRA će izvršiti razmatranje elemenata opisanih u paragrafu (1) ovoga Člana, i podneti predlog Skupštini najkasnije jednu (1) godinu nakon razmatranja, a nakon toga redovno jednom godišnje.

Član 17 UN Uskladjivanje

(1) Najkasnije šest (6) meseci po stupanju ovog Zakona na snagu, TRA će dostaviti Skupštini izveštaj indentifikujući tehničke smetnje do pune saglasnosti sa EU propisima i odlukama u pogledu razvoja otvorenog i konkurentskog telekomunikacionog tržišta. Ovo će se naročito odnositi na sledeća pitanja:

- (a) Radio frekvencije:
- (b) Numerički plan: usvajanje numeričkog sistema ONP radnog plana, naročito uobičajenog međunarodnog koda (00) i besplatnih poziva (hitnih i drugih usluga);
- (c) Elektronska trgovina: usvajanje EU propisa stvara uslove za primenu elektronskih potpisa i protok unakrsnih informacija ;
- (d) Internet dodeljivanje imena i adresa: kreacija najsavremenijeg dostignuća kako bi se unapredila komercijalna eksploatacija interneta na Kosovu.
- (e) Priključci međunarodnih operatera: usvajanje javnih postupaka i odgovarajuće dokumentacije.

(2) TRA će izvršiti razmatranje elemenata opisanih u paragrafu (1) ovoga Člana i podneti predlog Skupštini najkasnije jednu (1) godinu nakon razmatranja, a kasnije redovno jednom godišnje.

Poglavlje 4 **PTK**

Član 18

PTK je javni operator poštalnih i telekomunikacionih usluga na Kosovu, kako je definisano Pravilnikom UNMIK-a 1999/12.

Član 19

MSPT putem Nadzornog Borda vrši će nadzor nad radom PTK.

Poglavlje 5 **Autorizacije i dozvole**

Član 20 Nadležnosti TRA

(1) Osim ukoliko nije drugačije predviđeno ovim Zakonom, TRA ima isključivo pravo izdavanja autorizacija i dozvola za vršenje telekomunikacionih usluga na Kosovu.

(2) TRA će sprovoditi sve aktivnosti i radnje iz ovoga Člana na transparentan i nediskriminatorski način, u skladu sa ovim Zakonom.

Član 21 Autorizacije

(1) Ni jedno lice ne sme vršiti telekomunikacione usluge javnosti na Kosovu pre nego što dobije autorizaciju od strane TRA.

(2) Preduzeća ili lica koja organizuju telekomunikacione usluge u sopstvene ekskluzivne svrhe neće morati da dobiju autorizaciju, međutim u slučaju da nemeravaju korisiti ograničeni izvor, može im se zahtevati dozvola.

(3) TRA će propisati precizne, pisane, nediskriminatorske postupke za podnošenje zahteva, procesuiranje i izdavanje autorizacija.

(4) Kao deo postupka izdavanja autorizacije TRA je ovlašćena da traži od podnosioca zahteva informacije koje su neophodne u cilju potvrđivanja podataka navedenih u zahtevu, kao i spremnost podnosioca zahteva za ispunjenjem odredaba ovoga Zakona.

(5) Autorizacija se može izdati po ispunjevanju odredaba sadržanih u Opštim uslovima poslovanja, što najminimalnije podrazumeva ispunjenje niženavedenog:

- (a) pružalac usluga mora pružati usluge javnosti na transparentan, nediskriminatorski način;
- (b) pružalac usluga će ponuditi svim pretplatnicima standardni ugovor, koji će biti pisan, nediskriminatorski, dostupan TRA po njegovom zahtevu;
- (c) pružalac usluga će uručiti svim pretplatnicima detaljne i precizne račune;
- (d) pružalac usluga će omogućiti svim pretplatnicima proceduru za rešavanje sporova; i
- (e) pružalac usluga će objaviti i dati adekvatno javno obaveštenje o promenama u uslovima pristupa, uključujući cene, kvalitet i dostupnost usluga.

(6) TRA može zahtevati dodatne uslove za autorizaciju na osnovu vrste ili kategorije usluga, koji mogu uključivati, ali se ne ograničavaju na sledeće:

- (a) korisnička informacija potrebna za telefonski imenik;
- (b) vršenje hitnih službi;
- (c) specijalni aranžmani za onesposobljena lica;
- (d) potrebni uslovi za mrežne interkonekcije;
- (e) uslovi koji odražavaju standarde javnog morala i štite javnu bezbednost; i
- (f) razradjene planove pružaoca usluga za nastavak vršenja osnovnih telekomunikacionih usluga javnosti u slučaju štrajka ili izvodjenja radova, koji bi se primenili nakon odobravanja od strane TRA i nakon evidentiranja od strane MTC-a.

(7) TRA će odrediti vrstu ili kategorije usluga za autorizaciju koje mogu uključivati, bez ograničenja, sledeće:

- (a) podaci o uslugama, uključujući i podatke o javnim fiksnim i cirkularnim uslugama
- (b) usluge prenosa podataka uz doplatu, uključujući multimediju, internet i email;
- (c) usluge prenosa podataka uz doplatu, kao što su pamćenje i glasovna pošta, audiotekst i teletekst usluge, video-konferencije, videofon;
- (d) usluge premija, kao što su podeljeni trošak, podeljeni prihod, besplatni telefon i kartice za telefon; i
- (e) lične satelitske komunikacione usluge.

Član 22 Dozvole

(1) Ni jedno lice ne sme vršiti telekomunikacione usluge, uključujući i ograničene izvore, pre nego što dobije od TRA dozvolu za vršenje tih usluga, uključujući, ali se ne ograničavajući na pravo korišćenja broja dodeljene frekvencije, prostora na korisničkoj banderi, tornju ili kablovskoj mreži.

(2) Broj dozvola koji TRA može izdati je neograničen, osim zbog tehničkih ograničenja, koja se mogu odnositi na korišćenje spektra radio frekvencije, kao što je to navedeno u Planu korišćenja resursa od strane SRS. U slučaju da TRA odluči da se radi o ograničenoj radio frekvenciji, TRA će izvršiti izbor korisnika dozvola putem tendera ili aukcije, u skladu sa važećim zakonom.

(3) TRA će propisati precizne, pisane i nediskriminatorske uslove za izdavanje dozvola.

(4) Dozvola se može izdati korisniku koji prema oceni TRA ima dovoljno finansijskih sredstava i tehničkog potencijala da ispuni uslove predviđene dozvolom.

(5) Ukoliko TRA utvrdi da je pojedinom dozvolom ugrožena bezbednost na Kosovu ili javni red, o tome će obavestiti Ministarstvo za saobraćaj, poštu i telekomunikacije, i od nega tražiti rešenje.

(6) TRA je ovlašćena da zatraži i dopunske informacije od korisnika, kako bi se uverila da je isti u stanju da ispunjava zakonske obaveze.

(7) Dozvola se može dati u skladu sa odredbama opštih uslova koji podrazumevaju minimum niženavedenog:

- (a) vrstu, karakteristike, i pokrivenost uslugama i plan mreže;
- (b) radno vreme, kvalitet i dostupnost mreže i uslove pristupa, naročito za javne telefone ili njihov ekvivalent u slučaju mobilnih usluga;
- (c) uslove tajnosti i neutralnosti u pogledu prenošenja informacija;
- (d) standardi i specifikacije za mreže i usluge, naročito, evropski standardi
- (e) potrebni uslovi za zaštitu okoline i opštinska planiranja, uključujući gde je moguće uslove za pokrivanje delogruga i deljenje kapaciteta;
- (f) potrebne uslove u interesu bezbednosti na Kosovu i hitnih službi, uključujući policiju, vatrogasce i hitnu pomoć;
- (g) doprinos operatera na polju telekomunikacionih istraživanja i obuke ;
- (h) korišćenje radio spektra, njegove naplate i troškova upravljanja i kontrole;
- (i) dodela ličnih brojeva ili numeričkih slogova, naknade za upravljanje i kontrolu plana brojeva;
- (j) obaveza vršenja kombinovanih usluga u skladu sa ovim Zakonom;
- (k) usluge neophodne za formiranje pretplatničkog telefonskog imenika, u skladu sa ovim Zakonom;
- (l) prava i obaveze operatera po pitanju interkonekcija;
- (m) neophodni uslovi za fer konkurenciju;
- (n) neophodni uslovi za jednak tretman međunarodnih operatera;
- (o) neophodni uslovi za medjusobno pružanje usluga;
- (p) obaveze operatera prema Opštim uslovima TRA;
- (q) naknade za izdavanje, nadzor i kontrolu dozvola; i
- (r) jednak tretman pružanja informacija korisnicima, naročito ugovorne obaveze o pružanju usluga, kao i nadoknada troškova korisnicima u slučaju da pružalac usluga prekrši neophodan kvalitet usluga navedenih u paragrafu (b) ovoga Člana.

Član 23

Podnošenje, utvrdjivanje i oglašavanje Opštih uslova poslovanja i cena

(1) Pružaoci usluga koji žele da pružaju telekomunikacione usluge, a traže za to dozvolu od TRA moraju u skladu sa ovim Zakonom pripremiti i podneti TRA opis usluga i Opšte ulove poslovanja zajedno sa detaljnim cenama.

(2) Pre primene Opštih uslova, pružaoci usluga sa značajnom tržišnom snagom moraju podneti uzorak ugovora predviđenog za korisnike, koji mora biti deo Opštih uslova poslovanja, na koji TRA daje svoju pismenu saglasnost.

(3) TRA će dati pismenu saglasnost na podnete Opšte uslove poslovanja najkasnije u roku od sedam dana od prijema od strane pružaoca usluga, osim ukoliko TRA ne odluči da su neophodne dodatne informacije i/ili kalkulacije, u kome slučaju će se rok za izdavanje dozvole produžiti na maksimum četrnaest (14) dana, od dana dostavljanja dodatne informacije od strane pružaoca usluga.

(4) U slučaju da TRA ne uspe da izda ili preda pismenu saglasnost pružaocu usluga u roku predviđenog u Paragrafu (3) ovoga Člana, smatraće se da je TRA dala svoju saglasnost.

(5) TRA može naložiti pružaocu usluga da izmeni svoje Opšte uslove poslovanja čak ukoliko je data saglasnost, ukoliko utvrdi da su te izmene neophodne u cilju zaštite korisnika ili očuvanja konkurencije.

Član 24 Utvrđivanje cena

(1) Cena telekomunikacionih usluga će se bazirati na visinu troška efikasnog vršenja usluge. Iste vrste usluga od istog operatera biće identične širom Kosova, ili u operaterovoj celokupnoj zoni funkcionisanja, ukoliko ne funkcioniše širom Kosova.

(2) Cena za fiksne telefonske usluge i za usluge pružene od operatera sa značajnom tržišnom snagom će se sastojati od troška pružanja te usluge, na osnovu primenljivih računovodstvenih standarda.

(3) Cena za fiksne telefonske usluge i za usluge pružene od operatera sa značajnom tržišnom snagom će biti:

- (a) jasne, kako korisnici ne bi platili za usluge koje nisu koristili;
- (b) transparentne, nediskriminatorne, podložne žalbi korisnika;
- (c) dostupne javnoj kontroli; i
- (d) i predviđene na takav način da popusti ne bi negativno uticali na konkurenciju.

(4) Operateri mogu smanjiti cene u odnosu na opšte primenjene, kao što je to predviđeno ovim Članom, kako bi se uzele u obzir specijalne okolnosti onesposobljenih lica i drugih klasa klijenata.

(5) U skladu sa odredbama ovoga Člana, TRA će razviti i primeniti pravila o cenama koje će biti usaglašene sa ovim Zakonom.

Član 25
Sadržaj dozvole

- (1) Dozvola za pružanje telekomunikacionih usluga mora najmanje sadržati niže navedeno;
- (a) informacije u vezi sa vrstom usluga, karakteristike ili standarde mrežnog funkcionisanja, oblast pokrivenosti, i informacije u vezi sa kapacitetima i rasprostranjem mreže;
 - (b) podaci o korisniku dozvole i moguće restrikcije;
 - (c) rok važnosti dozvole; i
 - (d) obaveze korisnika dozvole u skladu sa ovim Zakonom i drugim važećim zakonskim propisima.

Član 26

Uslovi dodele, prenosa, izmene, obnavljanja, oduzimanja, opoziva i isteka dozvole

- (1) Dozvola se može izdati na određeni period, koji ne može biti duži od petnaest (15) godina, uz redovno plaćanje naknade.
- (2) Uslov za produženje dozvole je da korisnik obavesti TRA najkasnije u roku od trideset (30) dana o svim izmenama svog zakonskog, poreskog i građanskog statusa, ili o uvođenju postupka stečaja ili drugog zakonskog postupka, dobrovoljnog ili prinudnog, koji se vodi prema njemu.
- (3) Dozvola se ne može preneti na drugo lice bez prthodnog odobrenja TRA, uključujući i prenos po sudskom rešenju o likvidaciji.
- (4) TRA će izmeniti dozvolu za vršenje telekomunikacionih usluga ukoliko:
- (a) dobije takav nalog od Ministarstva u koordinaciji sa SPGS zbog spektra radio frekfencije ; ili
 - (b) se to zahteva međunarodnim zakonskim aktima važećim na Kosovu.
- (5) Na kraju perioda za koji je data dozvola, TRA može ali nije dužan da ponovi davanje dozvole, i ako su ispunjeni svi predviđeni uslovi za dobijanje dozvole.
- (6) TRA će ukinuti dozvolu na osnovu pismenog zahteva korisnika dozvole.
- (7) TRA će opozvati dozvolu ukoliko:
- (a) korisnik dozvole ne ispunjava uslove predviđene dozvolom;
 - (b) prijava za dozvolu sadrži lažne, netačne i neprecizne informacije koje su veoma bitne;
 - (c) korisnik dozvole nije otpočeo vršenje usluga u roku od jedne godine od

- izdavanja dozvole, osim ako nije drugačije navedeno u dozvoli;
- (d) nakande za dozvolu nisu plaćene a dato je obaveštenje o tome; ili
 - (e) dobije takav nalog od Ministarstva u koordinaciji sa SPGS zbog spektra radio frekvencije i/ili
 - (f) ukoliko TRA odluči da bi neispunjenje obaveza pružaoca usluga u skladu sa dozvolom izazvalo bitne poremećaje na tržištu.
- (8) Dozvola ističe:
- (a) na kraju perioda za koji je izdata ili obnovljena; ili
 - (b) ukoliko korisnik dozvole prestane da postoji a prenos nije izvršen.
- (9) Sve aktivnosti preduzete od TRA prema ovom Članu će biti javne i objavljene na internet sajtu TRA.

Član 27

Zajedničko korišćenje kapaciteta i pravo prvenstva

TRA će doneti pravila o korišćenju telekomunikacionih usluga u privatnom i javnom sektoru, uključujući, ali se ne ograničavajući na transmisiona tornjeve za bežične usluge, korisničke priključke za žičane usluge, kao i druge primenljive infrastrukturne forme. TRA će takodje utvrditi pravila za minimiziranje štetnih događaja ili oštećenja kapaciteta mreže, uključujući, ali se ne ograničavajući na podzemne ili vazdušne kablove.

Poglavlje 6

Dodela prava korišćenja radio frekvencija

Član 28

Uslovi za dodelu frekvencija

- (1) Radio frekventni kanali koji su dodeljeni u svrhe bezbednosti na Kosovu i odbrane, hitne slučajeve, odnosno radi zaštite od elementarnih nepogoda, su u nadležnosti SPGS. Prema tome, TRA nema pravo dodele tih frekvencija koji su rezervisani od strane SPGS.
- (2) Pružaoci usluga koji žele da koriste radio frekvencije dodeljene PISG-u od strane SPGS, moraju prethodno dobiti pravo na korišćenje od TRA. TRA će dodeliti pravo na korišćenje radio frekvencija u skladu sa ovim Zakonom i važećim propisima.
- (3) TRA će odrediti radio frekvencije za koje nije potrebna dodela prava korišćenja i tu će informaciju učiniti dostupnu javnosti.
- (4) TRA će odrediti koji su rezervisani resursi spektra predviđeni za postupak automatske aukcije, koji neće biti dostupni za pojedinačne zahteve, uključujući, ali se ne ograničavajući na mobilne usluge u GSM standardu i fiksne bežične usluge.

Član 29

Postupak podnošenja prijave i uslovi dodele frekvencija

- (1) TRA će propisati precizne, pisane, nediskriminatorske postupke za podnošenje zahteva, podesivanje i izdavanje dodele prava korišćenja radio frekvencija.
- (2) TRA će odbiti dodelu prava za korišćenje radio frekvencija u slučaju da odredi da:
 - (a) zahtev kandidata nije tehnički moguć;
 - (b) dodela prava za korišćenje radio frekvencija bi bila u suprotnostima sa odredbama ovog Zakona;
 - (c) dodela prava za korišćenje radio frekvencija bi sprečila efikasno korišćenje spektra radio frekvencija ili funkcionisanje druge telekomunikacijske opreme;
 - (d) kandidat je prekršio odredbe ovog Zakona ili nije uspeo da izmiri obaveze u pogledu korišćenja radio frekvencija; ili
 - (e) ukoliko, nakon dodele prava za korišćenje radio frekvencija, signal sa radio opreme uzrokuje neprihvatljivo mešanje sa drugom radio opremom, prijemnicima ili električnim ili elektronskim sistemima.

Član 30

Uslovi potrebni za oglašavanje

- (1) Nakon prijema prijave za korišćenje radio frekvencija ili frekvencija za pružanje javnih telekomunikacijskih usluga na Kosovu, TRA će potvrditi prijem prijave i oglasiti namenu za koju će kandidat koristiti frekvenciju, ali neće objaviti informaciju vezanu za kandidata. Oglasom će se takodje pozvati i drugi kandidati da predaju prijave za tu frekvenciju najkasnije šezdeset (60) dana od datuma oglasa.
- (2) Ukoliko, u toku perioda od šezdeset (60) dana opisanog u paragrafu dva (2) ovoga Člana, TRA ne primi dodatne prijave, ili ukoliko TRA primi dodatne prijave po kojima može dodeliti radio frekvencije svim kandidatima istovremeno, TRA će dodeliti pravo za korišćenje frekvencije u skladu sa uslovima ovog Zakona.
- (3) Ukoliko, u toku perioda od šezdeset (60) dana, navedenog u paragrafu dva (2) ovoga Člana TRA primi dodatnu(e) prijavu(e) i ne može istovremeno dodeliti radio frekvenciju svim kandidatima, TRA će odbiti sve prijave i objaviti javni tender za dodelu prava za korišćenje radio frekvencija najkasnije od trideset (30) dana od datuma prvobitne prijave, a pravo za korišćenje radio frekvencija dodeliće prema postupku koji sama utvrdi, u skladu sa javnim tenderom i aukcijom.

Član 31

Sadržaj prava na korišćenje radio frekvencija

(1) Dodela prava za korišćenje jedne ili više radio frekvencija će se sastojati najmanje od sledećih elemenata:

- (a) informacije u vezi sa onim kome je dodeljeno pravo;
- (b) informacije u vezi sa dodeljenom radio frekvencijom;
- (c) informacije u vezi sa pokrivenom oblasti koja je dodeljena;
- (d) informacije u vezi sa periodom važenja dodele; ili
- (e) bilo kojih dodatnih informacija i uslova koje može zahtevati TRA.

Član 32

Uslovi dodele frekvencija, opseg i istek prava

(1) Dodela prava korišćenja radio frekvedncija će biti izdata od strane TRA na određen period koji ne može biti duži od petnaest (15) godina, uz redovno plaćanje godišnje naknade i uz obezbedjnjne Opštih uslova polovanja.

(2) Po zahtevu korisnika prava korišćenja radio frkvencije, TRA može produžiti period uz poštovanje uslova iz prvobitne dodele. Zahtevi za produženje prava korišćenja radio frekvencije se moraju podneti TRA trideset (30) dana pre isteka postojeće dozvole.

(3) Dodela prava za korišćenje radio frekvencija će isteći:

- (a) na kraju perioda za koji je dodela prava za korišćenje data, osim ukoliko nije obnovljena;
- (b) ukoliko onaj kome je dodeljena prestane da postoji;
- (c) ukoliko onaj kome je dodeljena ne uspe da počne da koristi radio frekvenciju najkasnije od jedne godine nakon dobijanja dodele;
- (d) nakon povlačenja dodele prava za korišćenje radio frekvencija u skladu sa odredbama ovog Zakona.

(4) Preduzete akcije od strane TRA u pogledu produženja, prenosa, povlačenja, i isteka će biti javno dostupne.

(5) Uslov za produženje važnosti dodeljenog prava korišćenja radio frekvencije je da korisnik obavesti TRA najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana nastupanja o svim promena svoga zakonskog, poreskog i građanskog statusa ili o uvođenju stečajnog postupka, odnosno drugih zakonskih mera, njegovom voljom ili protiv nje.

Član 33

Radio frekvencije za pružanje mobilnih javnih radio usluga

- (1) TRA može uključiti dodelu prava korišćenja radio frekvencija u dozvolu za vršenje mobilnih javnih radio usluga, u skladu sa politikom koju bude usvojilo Ministarstvo.
- (2) U slučaju da je dodeljeno pravo korišćenja radio frekvencije uključeno u dozvolu za vršenje usluga, svi ostali uslovi koji se odnose na prenos, izmenu, opoziv i istek pomenuti u tome Paragrafu će se primenjivati.

Član 34 Prenos, izmena i opoziv

- (1) Korisnik prava radio frekvencija može preneti ta prava na druga fizička i pravna lica, s tim da se ispune uslovi prvobitne dodele, i da TRA pismeno to odobri.
- (2) TRA može izmeniti dodelu prava za korišćenje radio frekvencija ukoliko:
 - (a) je dodela položaja radio frekvencija izmenjena ili postoji hitna javna potreba koja se drugačije ne može zadovoljiti;
 - (b) je ta dodela neophodna za efikasno korišćenje spektra radio frekvencija i za dobrobit javnosti;
 - (c) nije drugačije moguće izbeći štetno radio mešanje; ili
 - (d) se ta dodela se zahteva međunarodnim pravnim aktom koji je zakonski obavezujuć na Kosovu;
- (3) U slučajevima navedenim u paragrafu (2)ovoga Člana, TRA će dodeliti novo pravo za korišćenje radio frekvencija.
- (4) U slučajevima navedenim u paragrafu (2)ovoga Člana, TRA može povući dodelu prava za korišćenje radio frekvencija.
- (5) U onim slučajevima gde je TRA izmenila ili povukla dodela prava za korišćenje radio frekvencija, korisnik prava može se prijaviti za ekvivalentnu frekvenciju, dokle god izmena ili povlačenje nije nastalo njihovom krivicom. U slučaju da nije moguće dodeliti pravo za korišćenje ekvivalentne frekvencije, korisnik frekvencije će imati pravo na kompenzaciju.
- (6) TRA će povući dodelu prava za korišćenje radio frekvencija na osnovu zahteva onoga kome je dodeljena, s tim da je to lice ispunilo obaveze dodele i bilo koje druge relevantne zakonske obaveze.
- (7) TRA će povući dodelu prava za korišćenje radio frekvencija ukoliko odluči da:

- (a) prijava za dodelu prava sadrži lažne, pogrešne ili netačne informacije;
 - (b) nosilac više ne ispunjava uslove dodele;
 - (c) naknada za korišćenje radio frekvencija nije plaćena i posle datih upozorenja; ili
 - (d) signal sa radio opreme uzrokuje neprihvatljivo mešanje sa drugom radio opremom, prijemnicima ili električnim i elektronskim sistemima;
- (8) Aktivnosti preduzete od strane TRA u vezi prenosa, izmena i opoziva moraju biti dostupne javnosti.

Član 35 Naknada za dodelu i plaćanje

- (1) Korisnik prava će platiti godišnju naknadu TRA za dodelu prava za korišćenje radio frekvencija.
- (2) Naknada neće biti potrebna za dodelu prava za korišćenje radio frekvencija vezanih za bezbednost na Kosovu i odbranu ili zaštitu protiv elementarnih i drugih katastrofa, i za radio amatere, u skladu sa ovim Zakonom.
- (3) TRA će utvrditi naknadu koja će se plaćati u skladu sa ovim Članom, uzimajući u obzir sledeće:
- (a) oblast pokrivenosti;
 - (b) gustinu stanovništva u oblasti pokrivenosti;
 - (c) radio frekvenciju ili širinu položaja radio frekvencija; ili
 - (d) tip radio komunikacija pokrivenih dodelom.

Član 36 Dodatni mobilni tender

Nezavisno od odredaba ovoga Člana, TRA će u koordinaciji sa SPGS dodeliti pravo korišćenja radio frekvencije za GSM900 mobilnih javnih radio usluga u skladu sa postupkom o javnom tenderu i aukciji. Ministarstvo će pripremiti tendersku dokumentaciju, koja takodje treba biti potvrđena od strane TRA. Najksnije u roku od šest (6) meseci nakon stupanja ovog Zakona na snagu, TRA će po nalogu Ministarstva ponuditi produžetak dozvole svim pružaocima mobilnih usluga koji trenutno ne vrše te usluge na tržištu Kosova, i to putem međunarodnog tendera, u skladu sa odredbama ovoga Zakona i važeći propisima.

Poglavlje 7 **Dodela brojeva**

Član 37
Dodela brojeva

- (1) TRA će pripremiti plan brojeva, dodeliti brojeve i numeričke slogove na nediskriminatorski način, kao što je to navedeno u Članu 66 ovoga Zakona.
- (2) Nijedan operater ne može koristiti brojeve osim i dok TRA ne dodeli te brojeve.
- (3) TRA će propisati jasne, pisane, nediskriminatorske postupke za podnošenje zahteva, procesuiranje i dodelu brojeva.
- (4) TRA će dodeliti brojeve i numeričke slogove u skladu sa ovim Zakonom i drugim važećim propisima.
- (5) Prijave za dodelu brojeva će sadržati dokaze o kandidatovom ispunjenju obaveza navedenih u dodeli, predviđanju potreba za naredne tri godine, i dokaze koji pokazuju da je kvantum dodeljenih brojeva korišćen u protekle tri godine.
- (6) Operater može odrediti brojeve koji su mu dodeljeni pretplatnicima kao krajnjim korisnicima.
- (7) TRA će objaviti postupak u skladu sa kojim određeni brojevi mogu biti dodeljeni.
- (8) Zapise u vezi sa dodeljivanjem, povlačenjem i istekom dodele brojeva TRA će učiniti javno dostupnim.

Član 38
Uslovi dodele, rok važnosti, opoziv i istek prava na broj

- (1) Dodela brojeva od strane TRA će biti na neograničen vremenski period.
- (2) TRA će, ako smatra potrebnim, dopuniti dodelu brojeva.
- (3) Dodela brojeva će biti nevažeća ukoliko korisnik broja prekreši uslove sporazuma, ili ne uspe da izmiri obaveze koje duguje za dodeljene brojeve.
- (4) Kao uslov za nastavak važnosti dodeljenih brojeva, korisnik će izvestiti TRA najkasnije u roku od trideset (30) dana o svim promenama svoga zakonskog, građanskog ili poreskog statusa, ili o uvođenju postupka stečaja, odnosno drugog zakonskog postupka protiv njega, njegovom voljom ili protiv nje.
- (5) TRA će povući dodelu brojeva ukoliko odluči da je:

- (a) prijava za dodelu brojeva sadržala lažnu, netačnu i nepreciznu informaciju;
 - (b) korisnik broja više ne ispunjava uslove ovog Zakona;
 - (c) nakanda za dodeljene brojeve ili numeričke slogove nije plaćena a obaveštenje je dato; ili
 - (d) dodeljeni brojevi se nisu koristili u skladu sa uslovima ovog Zakona ili sporazuma.
- (6) Dodela brojeva će isteći:
- (a) ukoliko korisnik broja to želi;
 - (b) ukoliko korisnik broja prestane da postoji; ili
 - (c) nakon povlačenja sporazuma o brojevima u skladu sa odredbama ovog Zakona.
- (7) Ukoliko korisnik broja ne iskoristi dodeljene brojeve u periodu od tri godine nakon sporazuma, ili ne iskoriste numeričke slogove više od jedne godine, sporazum o tim brojevima i slogovima će isteći.

Član 39 Pravo na prenos broja

- (1) Pružalac usluga nema pravo prenosa dodeljenih brojeva, osim ako to nije predviđeno ovim Članom.
- (2) Kada pretplatnici javne fiksne telefonske mreže odluče da zamene operatere, oni mogu da zadrže dodeljen broj, s tim da ostanu na istoj geografskoj lokaciji.
- (3) Kada pretplatnici fiksne telefonske mreže, koji imaju broj koji ne odgovara geografskoj mreži, odluče da promene operatere, mogu zadržati broj bez obzira da li ostaju na toj lokaciji ili ne.
- (4) Pretplatnici navedeni u paragrafima (1) i (2) ovoga Člana koji odluče da promene operatere moraju platiti nakanadu za to prvobitnom operateru, ali samo one trošakove vezane za promenu statusa pretplate.

Poglavlje 8 **Pružaoци usluga**

Član 40
Bitni uslovi

- (1) Pored svih drugih odredaba predviđenim ovim Zakonom, svi javni pružaoci telekomunikacionih usluga moraju ispunjavati uslove iz ovoga Paragrafa, i to:
- (a) bezbedno funkcionisanje mreže;
 - (b) održavanje i integritet mreže;
 - (c) nediskriminatorski pristup i cene;
 - (d) međusobnu povezanost mreža; i
 - (e) zaštita korisnika i podataka.
- (2) Svi pružaoci usluga moraju plaćati utvrđene naknade prema ovom Zakonu.
- (3) Svi pružaoci usluga se moraju propisno registrovati prema UNMIKOVOM Propisuu Br. 2001/6 od 8. februara 2001. godine, "Organizacija posla".
- (4) Najkasnije u roku od dva (2) meseca nakon usvajanja ovoga Zakona, sva lica koja vrše telekomunikacione usluge na Kosovu, odnosno žele da nastave vršenje tih usluga, moraju podneti zahtev za dobijanje odgovarajuće autorizacije, dozvole, dodelu prava, i/ili dodelu brojeva, u skladu sa ovim Zakonom.

Član 41
Izveštavanje

- (1) Svi pružaoci usluga moraju predavati godišnje izveštaje TRA, uključujući finansijske informacije na osnovu nezavisne kontole, u skladu sa važećim zakonima na Kosovu, koji će uključivati, ukoliko je moguće:
- (a) iznos angažovanih sredstava i ostatak;
 - (b) iznos povlastica u svim vrstama akcija;
 - (c) iznosi plaćeni u te svrhe i način plaćanja;
 - (d) isplaćene dividende, ukoliko ih ima;
 - (e) broj akcionara (i imena trideset najvećih vlasnika svih klasa akcija i sume koje svaki ima);
 - (f) isplaćeni i tekući dugovi kao i kamata na iste;
 - (g) trošak i vrednost operaterove imovine, franšiza i opreme;
 - (h) broj zaposlenih i sve klase plata;
 - (i) imena svih službenika i direktora, iznosi plata, bonusa, i drugih kompenzacija plaćenih svakom;
 - (j) potrošeni iznos za kapitalne investicije svake godine;
 - (k) zarada i prihodi svake grane firme i od svih izvora;
 - (l) operativni i drugi troškovi;
 - (m) bilansi profita i gubitka; i

- (n) kompletan prikaz finansijskih aktivnosti operatera svake godine, uključujući godišnju listu bilansa.
- (2) Godišnji izveštaji moraju pokrivati period od dvanaest (12) meseci i moraju se predavati TRA najkasnije u roku od tri (3) meseca po okončanju godine na koju se izveštaj odnosi, ukoliko TRA ne odredi drugi termin

Član 42 Kontrola

- (1) Operateri će obezbediti odgovarajuće odvajanje na organizacionom i računovodstvenom nivou, kako bi omogućili podelu prihoda, rashoda i troškova za posebne telekomunikacione usluge koje vrše, sprovesti godišnju kontrolu finansijskih izveštaja prema medjunarodnim računovodstvenim standardima i važećim zakonima na Kosovu ili UNMIK Uredbama, objaviti finansijske pokazatelje i predati godišnji izveštaj TRA.
- (2) Organizacije koje pružaju javne telekomunikacione usluge pored usluga emitovanja će voditi odvojene finansijske evidencije o pojedinačnim aktivnostima u skladu sa paragrafom (1) ovoga Člana.
- (3) TRA ima pravo da kontroliše finansijske rezultate svih operatera.
- (4) TRA može zahtevati od pružaoca usluga da usvoji određene računovodstvene standarde kako bi se sprečilo različito davanje subvencija za razne usluge, čime bi se postigli ciljevi ovog Zakona.

Član 43 Bezbednosne mere

- (1) Operateri javnih telekomunikacionih usluga će preduzeti odgovarajuće tehničke i organizacione mere radi zaštite bezbednosti njihovih usluga.
- (2) Mere opisane u paragrafu (1) ovoga Člana će obezbediti nivo bezbednosti i zaštite koji je proporcionalan predviđenom riziku i trošku, i koji je jednak nivou tehničkog razvoja sistema.
- (3) Ukoliko postoji verovatnoća narušavanja bezbednosti mreže, operater će na svoj rizik obavestiti korisnika o tome, kao i o mogućim merama bezbednosti.
- (4) Operateri javnih telekomunikacionih usluga i mreža će predati TRA, po njenom zahtevu, detalje vezane za sistem mera za garantovanje bezbednosti, zajedno sa deklaracijom da tehničke mere zaštite i druge mere bezbednosti navedene u istoj budu primenjene ili će se primeniti u predviđenom vremenskom roku.

(5) U slučaju da TRA otkrije bilo kakve nedostatke u predloženom sistemu zaštitnih mera prema ovome Članu ili u njegovoj primeni, operater će otkloniti te nedostatke nakon pismene naredbe od TRA.

Član 44

Pružaooci usluga sa značajnom tržišnom snagom

(1) Značajnijim pružaocima usluga u smislu ovoga Zakona smatraće se oni koji imaju udela u komercijalnim aktivnostima istog tipa više od dvadeset i pet procenata (25%) na određenom sektoru tržišta Kosova. To u ovom Članu podrazumeva sledeće; ako tržišne deonice operatera pripadaju delovima drugih kompanija koje rade u istom sektoru, ili je reč o kompanijama koje kontrolišu druge kompanije, a rade u istom sektoru, biće posmatrane kao jedna.

(2) TRA će odrediti da li operator poseduje značajnu tržišnu snagu na zahtev bilo kog operatera, ili po sopstvenom nahođenju.

(3) U određivanju da li operator ima značajnu tržišnu snagu, TRA će uzeti u obzir relativnu veličinu operatera u odnosu na veličinu tržišta, sposobnost operatera da utiče na stanje tržišta, operaterove mogućnosti kontrole pristupa krajnjim korisnicima, kao i operaterove finansijske izvore.

Član 45

Zabrana subvencija

(1) Operateri koji sprovode druge komercijalne aktivnosti u kojima imaju značajan deo tržišne snage u skladu sa ovim Zakonom, ili drugih bitnih pravila o konkurenciji i snazi na Kosovu, ili imaju specijalna ili ekskluzivna prava za vršenje specifičnih komercijalnih aktivnosti, ili koriste prirodne resorse ili druga ograničena sredstva koja nisu dostupna drugim pružaocima telekomunikacionih usluga, će morati da pružaju usluge u skladu sa posebnim zakonom.

(2) Nijedan operater javnih telekomunikacionih usluga sa značajnom tržišnom snagom ne može davati različite subvencije za usluge.

(3) Operateri sa značajnom tržišnom snagom moraju jasno odvojiti organizacionu strukturu i finansijske podatke svojih raznih aktivnosti kako bi se precizno vodilo računa o dobiti ili gubicima pojedinih komercijalnih aktivnosti.

Član 46

Nadzor telekomunikacionog saobraćaja

(1) Ukoliko je potrebno u skladu sa krivičnim zakonom, ili bilo kojim drugim zakonom ili UNMIK Uredbom, radi podizanja krivične prijave ili radi bezbednosti na Kosovu, operateri će morati da:

- (a) predaju nadležnoj upravi informaciju u vezi sa učesnicima, porukama, činjenicama i okolnostima telekomunikacionog saobraćaja u pojedinačnim slučajevima, na način, na nivou i za vreme određeno sudskim rešenjem od nadležnog suda;
- (b) nakon pismenog zahteva, predaju nadležnoj upravi informaciju o vlasnicima i korisnicima telekomunikacionih usluga, u čijem se telekomunikacionom saobraćaju sprovodi sudsko rešenje navedeno u podparagrafu (a) ovog paragrafa; ili
- (c) pruže odgovarajući priključak u njihovoj mreži za sprovođenje nadzora telekomunikacionog saobraćaja, na način, nivou i za vreme određeno sudskim rešenjem od nadležne uprave.

(2) Pre izvršenja dela navedenih tim rešenjem, nadležne uprava će morati da dostavi operateru transkript dela sudskog rešenja, navodeći koja je veza korišćena i period trajanja veze. Telo koje izda rešenje mora napraviti transcript odgovarajućeg dela rešenja.

Član 47

Otkrivanje identiteta pozivaoca i pozvanog

TRA će razraditi i objaviti uslove za automatsku identifikaciju brojeva telefonske mreže i ponuditi je javnosti.

Član 48

Preusmeravanje poziva i automatski pozivi

TRA će razraditi i objaviti uslove za automatsko preusmeravanje poziva i te mogućnosti ponuditi javnosti.

Poglavlje 9 Kombinovane usluge

Član 49

Principi kombinovanih usluga

(1) TRA će se rukovoditi ovim zakonom i uzeti u obzir mišljenje javnosti u vezi definisanja, zahteva i mehanizama podrške za kombinovane usluge na Kosovu.

(2) Kombinovana usluga je viši stepen telekomunikacione usluge koji će TRA periodično definisati, imajući u vidu prednosti telekomunikacionih i informacionih

tehnologija i usluga.

(3) TRA će unapredjivati kombinovane usluge na sledećim principima :

- (a) Kvalitet i naknade: Treba pružiti kvalitet usluga po razumnim cenama.
- (b) Osnovne usluge: Svi pretplatnici će imati pristup najmanje sledećim uslugama širom Kosova:
 - (i) Glasovna telefonija, uključujući individualne pretplate i javne govornice;
 - (ii) pomoć pretplatnicima u vezi telefonskog imenika; i
 - (iii) Besplatne pozive za hitne službe, uključujući policiju, hitnu pomoć i vatrogasce.
- (c) Pristup naprednim uslugama: Pristup naprednim telekomunikacionim uslugama treba da bude obezbeđen širom Kosova.
- (d) Pristup u ruralnim kao i skupim delovima: Potrošači u svim oblastima Kosova, uključujući i potrošače sa niskim prihodima i one u ruralnim, izolovanim kao i u skupim delovima treba da imaju pristup telekomunikacionim i informacionim uslugama, uključujući i napredne telekomunikacione i informacione usluge, koje se mogu porediti sa onima u urbanim oblastima koje su pristupačne po sličnim cenama za slične usluge u urbanim oblastima.
- (e) Jednak i nediskriminatorski doprinos: Svi davaoci telekomunikacionih usluga će dati jednak i nediskriminatorski doprinos očuvanju i napretku kombinovanih usluga.
- (f) Specifični i predvidljivi mehanizmi: Treba da postoje specifični, predvidljivi i dovoljni finansijski mehanizmi za očuvanje i napredak kombinovanih usluga.
- (g) Komunalni pristup naprednim telekomunikacionim uslugama: Škole, univerziteti, zdravstvo, i biblioteke treba da imaju pristup naprednim telekomunikacionim uslugama kako bi se pružio najširi javni pristup naprednim telekomunikacionim uslugama, kao što je internet.
- (h) Dodatni principi: TRA i Ministarstvo za saobraćaj, poštu i telekomunikacije mogu odrediti dodatne principe kombinovanih usluga, odgovarajućih za zaštitu javnog interesa, udobnosti, i potreba koje su u skladu sa ovim Zakonom.

(4) Ministarstvo za saobraćaj, poštu i telekomunikacije u preporuci, a TRA u definiciji onih usluga koje podržavaju mehanizmi kombinovanih usluga će razmotriti nivo do koga su te telekomunikacione usluge:

- (a) bitne za obrazovanje, zdravstvo, ili javnu bezbednost;
 - (b) raširene kod značajne većine stanovništva, kroz funkcionisanje tržišnog izbora klijenata;
 - (c) pružene u javnim telekomunikacionim mrežama od strane telekomunikacionih operatera; i
 - (d) u skladu sa javnim interesom, udobnosti, i potrebom.
- (3) Ukoliko smatra odgovarajućim, Ministarstvo može preporučiti TRA modifikacije definicija usluga koje su podržane mehanizmima podrške kombinovanih usluga.
- (4) Pored usluga navedenih u definiciji kombinovane usluge pod paragrafom (1) ovoga Člana, TRA može odrediti dodatne usluge za te mehanizme podrške za škole, biblioteke i zdravstvene objekte.

Član 50 Tender fiksnih usluga

- (1) Osim odredaba iz Člana 47 (Principi kombinovanih usluga), TRA će izdati koncesije za fiksne telekomunikacione usluge u skladu sa postupkom koji se odnosi javni tender ili aukciju. Tendersku dokumentaciju će pripremiti Ministarstvo, dok TRA će sprovesti postupak tendera i svi njeni aspekti obavece će se potpuno javno.
- (2) Najkasnije šest (6) meseci nakon stupanja ovoga Zakona na snagu, TRA će po nalogu Ministarstva sprovesti međunarodni tender za minimum sto pedeset hiljada (150,000) novih linija, sa posebnim naglaskom vršenja usluga u seotskim i neopsluženim područjima. Ministarstvo će isplanirati raspored za svih trideset (30) opština, koje će realizovati dobithnik koncesija u vremenu od tri (3) godine koliko će trajati faza izgradnje, sa ciljem postizanja pokrivenosti deset (10) posto populacije.
- (3) Koncesije moraju sadržati inicijativu za brzo okončanje radova, odnosno penale za neispunjenje ugovornih obaveza.
- (4) Preduzeće kome se budu ustupili poslovi mora snabdeti sve svoje korisnike preptplatničkim telefonskim imenicima, odnosno omogućiti im besplatno hitne telefonske pozive, uključujući poziv policije, vatrogasaca i hitne pomoći.
- (5) Deo ugovora mora biti previdjen za stvaranje uslova odovarajućeg spektra resursa, koji će nosilac poslova upotrebiti za obezbedjenje bežičnih lokalnih priključaka korinicima, kao i digitalnih mikrotalasa za mrežno povezivanje; a takodje i standrdno pravo korišćenja naknada za ovakavu dodelu spektra, ali će istovremeno biti izuzet od vršenja posebnih aukcijskih frekvencija.
- (6) Preduzeće kome se budu poverili radovi radiće u skladu sa uslovima previdjenim ovim Zakonom i drugim važećim propisima Kosova.

Član 51
Teleoptički tender

Najkasnije u roku od šest (6) meseci od dana stupanja ovoga Zakona na snagu, TRA će po nalogu Ministarstva, sprovesti medjunarodni tender za uspostavljanje maksimalnih veza iz Kosova sa jednim ili više regionalnih teleoptičkih sistema.

Poglavlje 10
Telekomunikacione mreže i usluge

Član 52
Telekomunikacione mreže

- (1) Javna telekomunikaciona mreža se osniva radi pružanja telekomunikacionih usluga svim korisnicima širom Kosova na nediskriminatorskoj osnovi.
- (2) Sve javne telekomunikacione mreže će biti povezane međusobno i sa internacionalnim mrežama po uzoru na medjunarodne standarde.
- (3) Organizaciju i održavanje nezavisnih javnih telekomunikacionih mreža izvršiće ovlašćeni pružaoci telekomunikacionih usluga u cilju ispunjenja zahteva javnosti i fizičkih lica.

Član 53
Interfejsi

- (1) Javni pružaoci telekomunikacionih usluga sa značajnom tržišnom snagom će obezbediti priključke u skladu sa standarima TRA.
- (2) Ukoliko korisnik ili pružalac usluga zahteva specijalan priključak ili specijalan pristup od pružaoca telekomunikacionih usluga sa značajnom snagom, taj pružalac će dobiti takav priključak ukoliko je to razumno i ne dovodi do diskriminacije dugih korisnika ili ne remeti odnose među njima. U slučaju negativnog odgovora, u skladu sa ovim Članom, pružalac usluga mora dostaviti odgovor korisniku uz pismeno obrazloženje, najkasnije u roku od 30 dana od datuma prijema zahteva
- (3) Operateri sa značajnom tržišnom snagom koji obezbeđuju specijalan pristup ili priključak neće to raditi na bazi planiranih troškova. TRA može revidirati naknade i

utvrditi metod za određivanje ovih troškova ili njihovo ograničavanje.

(4) Javni pružaoci telekomunikacionih usluga sa značajnom tržišnom snagom će objaviti i dostaviti TRA obaveštenje u vezi sa vrstom raspoloživih priključaka, njihovoj lokaciji i tehničkim karakteristikama.

(5) TRA može naložiti svim pružiocima telekomunikacionih usluga da obezbede standardni priključak, specijalni priključak ili specijalni pristup, odnosno odrediti uslove za takav pristup.

(6) TRA će objaviti uputstvo za obezbedjenje priključaka u skladu sa ovim Članom.

Član 54 Zakup vodova

(1) Pružalac usluga sa značajnom tržišnom snagom koji zakupi vodove mora obezbediti dovoljan kapacitet linija, kako bi omogućio sve priključke navedene u Članu 24 (Priključci), ovog Zakona u svim geografskim oblastima u kojima se nudi zakup vodova.

(2) Svi dogovori između pružaoca usluga u vezi sa zajedničkom obezbedjenjem kapaciteta ili priključaka moraju biti dostupni TRA, na osnovu njenog zahteva.

Član 55 Fiksne i mobilne javne telefonske usluge

(1) Svi pružaoci javnih telefonskih usluga moraju obezbediti pristup radi:

- (a) formiranja matične dadoteke ili drugih informacija u vezi sa telefonskim pretplatnicima;
- (b) pomoći operaterima, uključujući pomoć u uspostavljanju veza; i
- (c) besplatan pristup brojevima hitnih službi uključujući policiju, hitnu pomoć i vatrogasce i druge u skladu sa preporukama CEPT;

(2) Svi pružaoci javnih telefonskih usluga će dostaviti svojim pretplatnicima izjavu u vezi usluga koje pružaju, i uslove pod kojima se te usluge pružaju. Ova izjava mora sadržati vreme početnog uključivanja, uslove održavanja, nadoknade za prekid usluga, nivo kvaliteta usluga, i postupak za žalbe.

(3) TRA može narediti pružiocu usluga da izmeni uslove svojih Opštih uslova, ukoliko nisu u skladu sa ovim Zakonom.

- (4) Svi javni pružaoci telefonskih usluga moraju poštovati zahteve za priključak u Članu 24 (Priključci).
- (5) Javni pružaoci telefonskih usluga se moraju povinovati kvalitetu usluga koji je utvrdilo TRA.
- (6) Sve odredbe ovoga Člana važe za pružaoce mobilnih javnih radio usluga, za pružanje glasovnih usluga sa izuzetkom informacija o podacima, ali uključujući SMS (kratke poruke), GPRS (blok radio usluga) i pejdžer usluge.

Član 56 Pristup mrežnom povezivanju

- 1) Svi pružaoci usluga moraju omogućiti i poboljšati veze medju korisnicima različitih javnih telekomunikacionih mreža.
- (2) Pružalac usluga mora obezbediti mrežno povezivanje u skladu sa ovim Zakonom.
- (3) Poverljiva informacija dobijena od pružaoce usluga tokom postupka utvrđivanja standarda mrežne interkonekcije i priključka biće zaštićena.
- (4) Na osnovu zahteva pružaoce usluga TRA može delimično ili potpuno osloboditi pružaoce usluga mrežnog povezivanja na osnovu specijalnih, tehničkih ili komercijalnih okolnosti, i/ili ograničenih sredstava.
- (5) Pre donoženja odluke o oslobadjanju mrežnog povezivanja pružaoce usluga sa medjunarodnim operaterima, TRA će uzeti u obzir odredbe medjunarodnih zakonskih akata važećih na Kosovu, reciprocitet zajedničkih konekcija i bilo koje negativne efekte na konkurenciju.
- (6) Pružalac usluga će pregovarati o finansijskim i tehničkim uslovima mrežne interkonekcije koji će biti finalizirani pismenim ugovorom. Ovaj ugovor će prikazati sve zahteve predviđene ovim Zakonom. Na osnovu pismenog zahteva od TRA, pružalac usluga će pružiti sve ugovore o interkonekcijama koji se budu tražili. Medjunarodni ugovori koje TRA dobije biće javno dostupni, izuzev određenih informacija koje ugovorne strane smatraju poverljivim.
- (7) U slučaju da operateri ne postignu sporazum o interkonekciji, TRA će, najkasnije šest (6) nedelja od zahteva bilo koje strane, uspostaviti proceduru, rokove i uslove uključujući i kapacitete prema kojima će operateri uspostaviti interkonekciju. Pružalac usluga će ispoštovati uslove pismenog naredjenja od TRA u roku od trideset (30) dana.
- (8) Operateri mogu menjati cene, uslove i rokove primenjive za različite kategorije korisnika, s tim da te varijacije budu razumno povezane za tip mrežne interkonekcije.

Operater nema pravo da koristi različite kategorije korisnika na način koji bi neopravdano ograničio konkurenciju.

Član 57 Pristup mrežama i uslugama

- (1) Javni pružalac telekomunikacionih usluga sa značajnom tržišnom snagom će pružiti usluge i pristup mrežama na osnovu objavljenih, vezanih za trošak, transparentnih i objektivnih uslova, koji pokrivaju sve aktivnosti u vezi sa odredbama pristupa, uključujući, ali ne ograničavajući na informacije potrebne za pružanje pristupa, uslove interkonekcije i raspored za pružanje pristupa.
- (2) Uslovi navedeni u paragrafu (1) ovog Člana će biti slični za slične usluge u sličnim okolnostima, i biće isti kao uslovi koje operater pruža sebi ili svojim kooperantima za iste usluge.
- (3) U slučaju da operater odbije ili ograniči korisnički pristup mreži ili uslugi, dužan je obavestiti TRA o tehničkoj opravdanosti istog najkasnije od deset (10) dana.

Poglavlje 11 **Telekomunikaciona oprema**

Član 58 Radio terminalska oprema

- (1) Radio terminalska oprema u skladu sa odredbama ovog Zakona, može biti dostupna na tržištu, prenesena i korišćena na Kosovu, s tim da je ta oprema pravilno instalirana i da se pravilno održava.
- (2) Pružaoci usluga će odobriti povezivanje radio terminalske opreme koja ispunjava uslove ovog Zakona sa odgovarajući interfejmima.
- (3) Sva radio i terminalska oprema proizvedena u saglanosti sa standardima Evropskog telekomunikacionog instituta za standade se smatra odgovarajućom za potrebe Kosova.
- (4) Paragraf (1) ovoga Člana će se jednako primenjivati na medicinsku kao i opremu za motorna vozila koja ima radio ili terminalski uređaj kao glavni ili prateći deo.
- (5) Odredbe ovog poglavlja se neće primenjivati na:

- (a) prijemnike namenjene isključivo za prijem audio ili televizijskih kanala;
- (b) kablovsku i žičanu instalaciju za prijem kanala;
- (c) radio i terminalnu opremu koja je obuhvaćena posebnim zakonima ili UNMIK Uredbama;
- (d) radio i terminalnu opremu koja se isključivo koristi za Kosovsku bezbednost i civilnu emergenciju, odbranu ili zaštitu protiv prirodnih i drugih nepogoda; ili
- (e) radio oprema koju instaliraju sami amateri, osim ukoliko nije prodana na tržištu; TRA će doneti i objaviti u pisanom obliku postupak kojim će se definisati način korišćenja ovakve specijalizovane opreme.

Član 59

Osnovni zahtevi za radio terminalsku opremu

- (1) Sva radio terminalnska oprema proizvedena, dostupna ili korišćena na Kosovu ne sme:
 - (a) biti štetna po okolinu ili korisnike;
 - (b) ugrožavati javno zdravstvo i bezbednost; i
 - (c) mora biti efikasno iskorišćena u spektru radio frekvencija za kopnene, prostorne i orbitalne radio komunikacije i izbeći štetna mešanja uključujući EMC.
- (2) TRA može zabraniti ili ograničiti marketing, prodaju i korišćenje određenog dela radio opreme ukoliko ista ugrožava:
 - (a) rad radio navigacionih službi;
 - (b) službe predviđene za bezbednost na Kosovu i narodnu odbranu;
 - (c) službe predviđene za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih hitnih slučajeva; i
 - (d) ozbiljno narušava, izaziva mešanje ili prekide radio komunikacionih službi.
- (3) TRA može objaviti listu prihvatljivih radio i terminalskih standarda opreme na svome website-u

Član 60

Marketing i korišćenje radio terminalske opreme

- (1) Radio terminalska oprema koja nije u skladu sa odredbama ovoga Zakona i propisima i/ili uputstvima koja su niženavedena neće biti dostupna, prodavana ili korišćena na Kosovu.
- (2) Inspektori postavljeni od TRA specijalno za tu svrhu mogu zabraniti marketing, prodaju ili korišćenje opreme navedene u paragrafu (1) ovoga Člana ili usvojiti druge

mere odobrene od TRA, u cilju sprečavanja marketinga, prodaje ili korišćenje iste na Kosovu.

(3) Ukoliko radio terminalska oprema, koja je jasno obeležena ili drugačije oglašena da je u skladu sa zahtevima ovog Zakona, uzrokuje ozbiljnu štetu, emituje štetno radio mešanje ili pričinjava druge smetnje funkcionisanju mreže, operater, može isključiti istu ili izbaciti iz upotrebe. Operater će obavestiti korisnika i TRA o tome momentalno, a TRA može potvrditi ili odbaciti tu meru.

(4) TRA će propisati postupak za potvrdu i označavanje radio terminalske opreme u skladu sa odredbama ovoga Člana i učiniće tu informaciju javno dostupnom.

Član 61

Zahtevi koji se odnose na električne uređjaje

(1) Sve telekomunikacioni električni uređjaji koji su dostupni na tržištu, ili se proizvode na Kosovu moraće poštovati sledeće uslove:

- (a) da ne ugrožavaju okolinu korisnika;
- (b) da ne ugrožavaju javno zdravstvo i bezbednost;
- (c) da elektromagnetno zračenje koje oni uzrokuju ne prelazi dozvoljeni nivo radio i telekomunikacione opreme i drugih električnih uređjaja koji dozvoljava da funkcionišu na način za koji su namenjeni;
- (d) da imaju adekvatan nivo elektromagnetnog mešanja koji im omogućava da funkcionišu na način za koji su namenjeni.

(2) Odredbe ovoga Člana se neće primenjivati na:

- (a) električnu energiju ili mrežu za stvaranje, prenošenje i distribuciju iste;
- (b) namenjeni signal radio prenosnika; ili
- (c) radio opremu koja se lično postavlja, osim ukoliko se ne prodaje na tržištu.
TRA će utvrditi i objaviti pisanu proceduru kojom se predviđa korišćenje specijalne opreme.

Član 62

Marketing i korišćenje električnih uređjaja

(1) Električni uređjaji proizvedeni na Kosovu ili uvezeni na Kosovo radi korišćenja moraju biti u skladu sa ovim Zakonom. To mora biti izvedeno u skladu sa dokumentima, oznakama i simbolima odredjenim od TRA.

(2) Kada kao rezultat elektromagnetskog mešanja, električni uređjaji ili njihovi delovi prestanu da ispunjavaju uslove iz ovoga člana, vlasnici ili korisnici moraju o svom trošku popraviti električne uređjaje i uskladiti ih sa za odredbama ovoga Zakona. Ukoliko to

nije učinjeno isti se moraju ukloniti sa teritorije Kosova.

(3) Inspektori postavljeni od strane TRA mogu zabraniti marketing, prodaju ili korišćenje bilo kojih električnih uređaja koji nisu u skladu sa ovim Zakonom.

(4) Električni uređaji koji su namenjeni za obrazovne svrhe ili svrhe testiranja mogu preći dozvoljeni nivo stvaranja elektromagnetskog zračenja, s tim da su namenjeni za proučavanje elektromagnetskih fenomena, odnono da su preduzete razumne mere koje osiguravaju da se ti uređaji ne mešaju sa električnim uređajima u okolini.

5) Za komplikovane električne uređaje koji ne ispunjavaju zahteve u vezi sa elektromagnetskom kompatibilnošću, TRA može izdati dozvolu koja je vremenski i prostorno ograničena, s tim da su preduzete razumne mere koje osiguravaju da se ti uređaji ne mešaju sa drugim električnim uređajima u okolini.

(6) TRA će propisati proceduru za verifikaciju i označavanje električnih uređaja u skladu sa odredbama ovoga Člana i učiniće informaciju javno dostupnom.

Poglavlje 12

Radio komunikacije, dodela spektra resursa, numerički plan i telekomunikacione usluge

Član 63

Upravljanje spektrom radio frekfencija

(1) Spektar radio frekvencija je ograničeno prirodno bogatstvo. Uprava spektrom frekvencija je u nadležnosti SPGS-a, koji je napravio određeni kvantum ili spektar frekvencija dostupnih PISG za ponovnu dodelu korisnicima i davaocima usluga. TRA će odrediti ponuđačima usluga samo one spektralne izvore koje su posebno dodeljeni od strane SPGS.

(2) U cilju obezbedjenja nesmetanog korišćenja Kosovskog resorsa radio spektra i prava na orbitalne pozicije, TRA će:

- (a) uspostaviti plan resorsa spektra za dodelu frekvencijskih položaja i/ili radio frekvencija za korišćenje;
- (b) dodeliti te frekvencijske položaje i/ili radio frekvencije za korišćenje; i
- (c) nadgledati njihovo korišćenje.

(3) Plan TRA resorsa spektra će postati važeći nakon što ga SPGS pregleda i odobri napismeno. Sva odobrenja izvora spektra koja će odrediti ART ponuđačima usluga biće dodeljene od strane SPGS

(4) TRA će voditi sve bitne informacije u vezi dodele resursa spektra, informacije u vezi dodele radio frekvencija, i druge bitne informacije koje su potrebne da bi se efikasno upravljalo resursom spektra.

(5) Izuzev informacija vezanim sa zahtevima bezbednosti na Kosovu i/ili odbrane, TRA će voditi informacije navedene u ovom Članu, i one će biti javno dostupne.

Član 64

Plan dodele spektra resursa

(1) U svom planu za dodelu spektra resursa i položaja radio frekvencija, TRA će definisati radio frekvencije ili položaje radio frekvencija namenjenih za dodelu za individualne radio komunikacije medju posebnim grupama korisnika i odrediće uslove pod kojima se te radio frekvencije mogu koristiti.

(2) Najkasnije petnaest (15) dana nakon stupanja na snagu ovog Zakona, TRA će, u saradnji i uz pruženu pomoć SPGS, načiniti javno dostupnim svoj plan dodele resursa spektra koji će poštovati domaće i međunarodne zakone i UNMIK-ove Uredbe koje važe na Kosovu. Plan će uzeti u obzir zahteve bezbednosti na Kosovu, odbrane, i hitnih službi potrebnih da bi se obezbedila zaštita od prirodnih i drugih katastrofa.

(3) Na osnovu plana dodele spektra resursa, TRA će izvestiti SPGS o svim regionalnim frekvencijama i nivou do koga su one zauzete.

Član 65

Plan korišćenja radio frekvencija

(1) Plan spektra resursa će do detalja istaći korišćenje radio frekvencija u okviru položaja radio frekvencija namenjenih za lične usluge, i za određivanje radio frekvencija i položaja radio frekvencija, i istaći će uslove njihovog korišćenja.

(2) TRA će sprovesti plan opisan u ovome Članu.

Član 66

Postojeći korisnici radio frekvencija

(1) Najkasnije u roku od šezdeset (60) dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, TRA će u pismenoj formi obavestiti sve postojeće korisnike spektra resursa koje sve dodele spadaju u spektar za koji je nadležan SPGS, u skladu sa odredbama ovoga Paragrafa. Svi postojeći korisnici spektra frekvencija će dobiti pravo na korišćenje frekvencija dobijenih od UNMIK ukoliko:

- (a) su zakonska lica propisno registrovana kao fizička ili pravna lica na Kosovu,
- (b) odgovaraju Opštim uslovima poslovanja koja se odnose na korišćenje

- (c) spektra, i
plaćaju odgovarajuću naknadu.

Član 67

Zajedničko korišćenje antenskih kapaciteta

(1) Korisnici prava za korišćenje radio frekvencija će pristati na zajedničko korišćenje antenskih kapaciteta, uređaja i instalacija uzimajući u obzir sve bitne tehničke parametre.

(2) U slučaju da korisnik prava ne pristane na zajedničko korišćenje antenskih kapaciteta u skladu sa paragrafom (1) ovoga Člana, može se prijaviti TRA radi rešavanja nesporazuma u skladu sa postupkom predviđenim ovim Zakonom.

Član 68

Sprovođenje numeričkog plana

(1) TRA će pripremiti plan brojeva, dodeliti brojeve i numeričke slogove i sprovesti ih na nediskriminatorski način.

(2) TRA će učiniti svoj plan brojeva javno dostupnim.

(3) Plan brojeva će odrediti strukturu, dužinu, kapacitet i svrhu dodeljenih brojeva.

(4) Plan brojeva će dozvoliti uvođenje novih domaćih i međunarodnih usluga, obezbediti prenos brojeva, odrediti prefikse, i brojeve sa geografskim značajem.

(5) Detalji bilo kakvih promena ili dodavanje planu brojeva će biti objavljeni najmanje godinu dana pre njihove primene.

(6) Operateri i drugi korisnici neće imati pravo na kompenzaciju na osnovu promena u planu brojeva.

Poglavlje 13

Zaštita korisnika i pravo na privatnost

Član 69
Prava korisnika

- (1) Sva lica na Kosovu imaju pravo upotrebe i pristupa javnim telekomunikacionim uslugama na transparentan i nediskriminatorски način.
- (2) Računi, kontakti sa strankama, oglasi, bilo pisani ili usmeni, štampani ili emitovani, biće dostavljani na službenim jezicima koji nisu diskriminисani na Kosovu.
- (3) Pored ostalih prava korisnika navedenih u ovome Zakonu, svi korisnici imaju pravo na dobijanje telefonskih informacija, hitnih poziva i drugih kombinovanih usluga koje se mogu tražiti u skladu sa ovim Zakonom.

Član 70
Ugovorni odnosi i upotreba jezika

- (1) Svi odnosi između pružaoca fiksnih ili mobilnih usluga i korisnika usluga biće definisani putem pismenog ugovora kojim se utvrđuje početno vreme uključenja, vrste održavanja, kompenzacije ili refundacije i pregled postupaka za rešavanje sporova. U pogledu prepaid usluga, pružalac usluga će obezbediti uslove dostupne svojim kooperantima radi distribucije krajnjim korisnicima.
- (2) Ugovorne odredbe koje se odnose na nadoknade i/ili refundiranja usled isključivanja i prekida pružanja usluga ili smanjenog pristupa, biće rešavane maksimalno u korist stranaka. Međutim, ukoliko je maksimalni iznos koji se treba refundirati u velikoj disproportiji u odnosu na prepljenu štetu tada se on neće primeniti.
- (3) Na osnovu pismenog zahteva TRA, korisnik usluga će dati sve ugovore koji se budu tražili. TRA ima pravo revizije ugovora ukoliko isti nije u skladu sa Opštim uslovima poslovanja i ako je predmet spora.

Član 71
Specifikacija poziva

- (1) Na osnovu zahteva pretplatnika, operateri fiksnih telefonskih usluga i mobilnih javnih radio usluga će ispostaviti račun sa stavkama prema pozivima, koji će imati dovoljno detalja do omogući korisniku telefonskih usluga ili pojedinačnih poziva da proverі i potvrdi te pozive. Operater može, ali se ne zahteva, da uvede stavke i za pozive na besplatne brojeve kao i brojeve hitnih službi.
- (2) Pretplatnik će imati pravo da izabere između jednog ili više tipova računa sa stavkama, koji će biti definisani od strane operatera u opštim uslovima poslovanja.

- (3) Cena za izdavanje dodatne specifikacije troškova koje operater naplaćuje, baziraće se na realnom trošku operatera.
- (4) Pružaoc usluga će rezentirati TRA primerke računa sa stavkama i uslovima.

Član 72 Neplaćanje računa

- (1) Svi Operateri koji pružaju telekomunikacione usluge javnosti će objaviti u svojim opštim uslovima detalje vezane za mere koje će preduzeti i postupke koje će primeniti u slučaju neplaćanja računa.
- (2) Svi operateri koji se pridržavaju paragrafa (1) ovoga Člana mogu isključiti korisnika koji ne vrši plaćanje ili deo plaćanja, s tim da mu prethodno dostavi obaveštenje o neplaćanju, u skladu sa uslovima navedenim u operaterovim uslovima poslovanja.
- (3) Korisnici mogu podneti žalbe ili primedbe na račun, s tim da te primedbe ili žalbe budu predate operateru najkasnije petnaest dana (15) od prijema računa. Operater će odrediti osnovanost žalbe ili primedbe najkasnije petnaest dana od datuma prijema.

Član 73 Žalbe i rešavanje sporova

- (1) Svi korisnici imaju pravo da ulože žalbu kod odgovarajućeg organa ili tela koje je formirao pružalac javnih telekomunikacionih usluga usluga ili mreža, po pitanju bilo koje odluke ili ponašanja.
- (2) Svi pružaoci telekomunikacionih usluga javnosti moraju kao deo svojih Opštih uslova oglasiti pregld procedura u vezi procesuiranja žalbi korisnika.
- (3) Žalbe ili primedbe na račune moraju se podneti najkasnije petnaest (15) dana od prijema, dok se sve ostale žalbe moraju podneti najkasnije trideset (30) dana od dobijanja dokumenta, odnosno od dana nedostavljanja dokumenta, ili odluke.
- (4) Pružalac usluga mora oceniti valjanost žalbe najkasnije u roku od petnaest (15) dana od prijema.

(5) U slučaju da pružalac usluga ne uspe da reši žalbu ili prigovor, ili ne uspe da odgovori korisniku u roku od petnaest (15) dana, stranka se može obratiti TRA u roku od petnaest (15) dana od tada.

(6) U slučaju da korisnik podnese žalbu ili prigovor TRA u vezi ovoga Člana, pružalac usluga ne sme izvršiti prekid usluge niti isključenje. Ova zabrana traje sve do okončanja postupka.

Član 74

Tajnost telefonskih saopštenja

(1) Svi operateri mreža/usluga i svako lice koje učestvuje u pružanju takvih usluga će čuvati tajnost telekomunikacija, i ova obaveza ostaje i nakon završetka aktivnosti zbog kojih je tajna čuvana.

(2) Lica koja podležu odredbama ovoga Člana neće dobiti informacije u vezi sa sadržajem, činjenicama ili okolnostima poruka koje se prenose iznad apsolutnog minimuma koji je potreban za sprovođenje ličnih telekomunikacionih usluga. Ova lica će imati pravo da koriste tu informaciju samo u svrhe telekomunikacionih usluga i za primenu obaveza iz ugovora.

(3) Svi operateri, koji u vršenju telekomunikacionih usluga dobiju informaciju u vezi sa sadržajem poruka koje se prenose, ili primerka ili sadržaja poruka koje se prenose, će obavestiti korisnika o tome, nakon zaključenja ugovora ili na početku odredbe telekomunikacionih usluga i objasniće razloge za to korisniku, i poništiti informaciju o sadržaju poruke ili samu poruku čim je to tehnički moguće, ili čim to više ne bude potrebno za izvršenje usluge.

(4) Svi oblici nadgledanja, prenošenja, presretanja i snimanja poruka koje se prenose korišćenjem telekomunikacione mreže i usluga će se zabraniti, izuzev u skladu sa paragrafom (3) ovoga Člana.

(5) Onaj kome je namenjena poruka može snimiti poruku, ali će obavestiti pošiljaoca o tome ili prilagoditi funkcionisanje uređaja za snimanje na taj način da pošiljaoc poruke bude obavešten o tome, izuzev ukoliko se radi o telekomunikacionim uslugama u kojima je snimanje poruka od strane korisnika komponenta ili cilj telekomunikacionih usluga, uključujući faksimile, e-mail, ili SMS usluge.

(6) Ne narušavajući odredbe ovoga Člana, organizacije koje prime pozive za hitne slučajeve, mogu snimiti i pratiti te pozive u cilju registrovanja hitnih poziva i njihove identifikacije.

(7) Ukoliko radio sistem, terminalska oprema ili druga tehnička oprema primi poruke koje nisu namenjene za radio sistem, terminalsku opremu ili drugu tehničku opremu, sadržaji tih poruka se neće snimiti niti koristiti za bilo koje svrhe, već moraju biti momentalno izbrisane ili uništene.

Član 75 Podaci o saobraćaju

(1) Radi kompletiranja bolje evidencije o računima, operateri mogu obraditi i sačuvati sledeće podatke dok usluge ne budu plaćene, do isteka statuta ograničenja, ili do okončanja sudskog postupka, odnosno do pravosnažnosti presude:

- (a) broj i identitet poziva i lica koje je zvalo;
- (b) pretplatničku adresu i tip terminala;
- (c) primenjiv raspored naplata;
- (d) ukupne minute korišćenja ili druge merne standarde;
- (e) tip, datum, vreme i trajanje poziva i/ili količinu prenesenih podataka; ili
- (f) druge informacije u vezi sa plaćanjem ili klasifikacijom naplate, kao što je avansna uplata, plaćanje u ratama, podsetnik za korisnika, primedbu od strane korisnika i odgovor na istu, i isključenje korisnika.

(2) Svi podaci o saobraćaju i računima će se obraditi u skladu sa zahtevima tajnosti Član 68 (Tajnost) ovog Zakona ili drugih primenjivih zakona i UNMIK Uredbi.

(3) U slučaju nesporazuma, podaci navedeni u paragrafu (1) ovoga Člana će biti dostupni u skraćenoj formi telu koje je rešavalo spor, najmanje tri (3) godine.

(4) Podaci o saobraćaju potrebni za račune, upravljanje saobraćaja, korisničke informacije, otkrivanje prevare i operaterov sopstveni marketing se mogu obraditi samo od osoblja pod nadležnosti operatera, i njihov pristup podacima o saobraćaju će biti ograničen na najmanji potreban nivo za sprovođenje tog posla.

(5) Operateri koji sprovode marketing svojih usluga će dobiti pismeno odobrenje pravnih i fizičkih lica čije će podatke koristiti.

Član 76 Ograničenja kod prikupljanja i upotrebe informacija o korisnicima

(1) Operateri javnih telekomunikacionih usluga ili mreža mogu prikupiti sledeće informacije o njihovim korisnicima:

- (a) korisnikovo puno ime ili poslovno ime i/ili ime organizacione jedinice;
- (b) korisnikove aktivnosti, ukoliko to pretplatnik želi;
- (c) korisnikovu adresu;

- (d) korisnikov broj;
 - (e) bilo kakve akademske ili profesionalne titule u korisnikovom imenu, ukoliko to korisnik želi;
 - (f) dodatnu informaciju ukoliko korisnik na to pristane i treća lica nisu time pogodjena; i
 - (g) poreski broj za fizička lica i poreski i registracioni broj za pravna lica.
- (2) Pružaoci usluga mogu koristiti podatke o svojim pretplatnicima radi zaključivanja ugovora, radi zaduživanja korisnika, preipreme i zzdavanja telefonskih imenika, kao i za vršenje usluga iz imenika.
- (3) Telefonski imemnici, štampani ili elektronski, mogu sadržati sve informacije navedene u ovome Članu, s tim da pretplatnik pristane na to. Ostale informacije navedene u ovome Članu mogu biti objavljene samo ukoliko pretplatnik pristane na to.
- (4) Operateri će ispraviti, izmeniti, obrisati ili ponovo uneti infirmaciju iz telefonskog imenika na osnovu zahteva pretplatnika, i to besplatno. Informacije u telefonskom imeniku će se obnavljati u skladu sa najnovijim izmenama, na bazi mesečnih izmena.
- (5) Na zahtev lica ili firme koja želi da objavi imenik, operateri će, isključivo za tu svrhu pružiti informaciju o pretplatnicima koji se ne protive pojavljivanju u njemu.
- (6) Operateri javnih telekomunikacionih usluga i mreža će pružiti informacije o korisnicima TRA besplatno, a drugim licima po razumnim cenama i pod nediskriminatorskim uslovima.
- (7) Po isteku pretplatničkog odnosa pružaoci usluga će memorisati podatke navedene u Paragrafu jedan (1) ovoga Člana sve dok pretplanici ne izmire svoje obaveze, odono dok se ne okonča sudski postupak, a nakon oga će arhivirai račune u skladu sa važećim zakonom.

Član 77 Praćenje Poziva

- (1) Operateri javnih telekomunikacionih mreža ili usluga, mogu u slučaju štete i poziva koji čine štetu, odrediti identite lica koje zove, bez obzira na pristanak ili nepristanak istog.
- (2) Ukoliko pretplatnik zahteva praćenje poziva koji nanosi štetu, operater javnih telekomunikacionih usluga ili mreža će organizovati praćenje, ili za nove pozive privremeno onemogućiti zabranu pokazivanja identiteta onoga koji zove.
- (3) Operater će čuvati informaciju o praćenju i proslediće je pretplatniku, u skladu sa uslovima i na način odredjen ovim Zakonom, a u slučaju mogućeg krivičnog postupka ili očuvanja bezbednosti na Kosovu, kosovskom nadležnom organu.

4) Operateri javnih telekomunikacionih usluga ili mreža će onemogućiti zabranu prikazivanja identiteta lica koje zove za pojedinačne veze na zahtev nadležne Kosovske uprave.

Poglavlje 14 Zavrsne odredbe

Član 78 Implementacija

Vlada će doneti normativna akta koji su neophodni za primenu ovog zakona.

Član 79 Primenljivi zakon

Ovaj zakon će zameniti svaku postojeću odredbu i pravilnik ili primenljivi zakon koji nije u skladu sa ovim zakonom

Član 80 Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objavljivanja .

Zakon br.2002/7
8 Maja 2003

Predsednik Skupstine Kosova,

Akademik Nexhat Daci